

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

TÜRK KAYAK SPORUNUN ÖNCÜLERİNDEN MUZAFFER DEMİRHAN'IN
BİYOĞRAFİSİ

YÜKSEK LİSANS

Yasemin MELEKOĞLU

MAYIS-2025
GÜMÜŞHANE

**T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

**TÜRK KAYAK SPORUNUN ÖNCÜLERİNDEN MUZAFFER DEMİRHAN'IN
BİYOGRAFİSİ**

**BIOGRAPHY OF MUZAFFER DEMİRHAN, ONE OF THE PIONEERS OF
TURKISH SKIING**

YÜKSEK LİSANS

Yasemin MELEKOĞLU

**MAYIS-2025
GÜMÜŞHANE**

**T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

**TÜRK KAYAK SPORUNUN ÖNCÜLERİNDEN MUZAFFER DEMİRHAN'IN
BİYOGRAFİSİ**

**BIOGRAPHY OF MUZAFFER DEMİRHAN, ONE OF THE PIONEERS OF
TURKISH SKIING**

YÜKSEK LİSANS

Yasemin MELEKOĞLU

Danışman: Doç. Dr. Osman KUSAN

**MAYIS-2025
GÜMÜŞHANE**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlamış olduğum “**Türk Kayak Sporunun Öncülerinden Muzaffer Demirhan’ın Biyografisi**” isimli bu tezimin, tamamen kendi çalışmam olduğunu, her alıntıya kaynak gösterdiğimi, alıntı yaptığım tüm çalışmaları kaynakçada belirttiğimi ve Gümüşhane Üniversitesi’nin lisanslı kullanıcısı olduğu intihal yazılım programı ile Lisansüstü Eğitim Enstitüsü’nün belirlediği kıstaslara uygun olarak raporladığımı taahhüt ederim. Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Gümüşhane Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

28/05/2025

.....
Yasemin MELEKOĞLU

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitim sürecimde bilgi ve tecrübeleriyle akademik hayatıma büyük katkıları olan, fikirlerimi özenle dinleyerek yol gösteren ,bilimsel ve manevi olarak desteğini her daim yanımda hissettiğim danışman hocam **Doç. Dr. Osman KUSAN’a** ,Tez çalışma süresince değerli bilgi ve önerileriyle bilimsel katkılarını esirgemeyen hocam **Prof.Dr. Mustafa KOÇ’ a** ,Desteklerinden dolayı Sayın Gümüşhane Belediye Başkan yardımcısı **Necati YILMAZ’ a** , çalışmama gönüllü olarak katılıp röportaj yaptığım herkese ,Hayatımın her anında maddi ve manevi desteklerini esirgemeyerek beni bugünlere getiren varlıklarıyla daima bana güç veren canım aileme , annem **Fatma MELEKOĞLU**, babam **Fikri MELEKOĞLU** kız kardeşim **Kübra MELEKOĞLU** ve müstakbel eşim **Caner ARABACILAR’ a**

Sonsuz teşekkürlerimi sunarım...

Yasemin MELEKOĞLU
GÜMÜŞHANE-2025

ÖZET

Bu çalışma, Türk kayak sporunun önemli isimlerinden biri olan Gümüşhaneli milli kayakçı Muzaffer Demirhan'ın yaşam öyküsünü, sportif kariyerini ve Türk sporuna yaptığı katkıları incelemektedir. Demirhan, erken yaşlarda kayak sporuna başlamış ve üstün yetenekleri sayesinde kısa sürede ulusal ve uluslararası düzeyde önemli başarılar elde etmiştir. Bu bağlamda çalışma, Demirhan'ın sporculuk kariyerinin tarihsel sürecini ele alarak, bireysel performansı, elde ettiği dereceler ve Türk sporuna sağladığı kazanımları değerlendirmektedir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği kullanılarak yürütülmüştür. Çalışmada, Demirhan'ın sporculuk hayatına ilişkin resmi kayıtlar, arşiv belgeleri, gazete haberleri ve spor literatüründeki akademik çalışmalar incelenmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda, Demirhan'ın yalnızca bireysel başarıları ile değil, aynı zamanda Türkiye'de kayak sporunun gelişimine sağladığı katkılarla da önemli bir figür olduğu ortaya konmuştur. Bu çalışma, Türkiye'de kış sporlarının gelişimine yönelik tarihsel ve biyografik bir çerçeve sunarak, milli sporcuların kariyer gelişim süreçlerine ışık tutmayı hedeflemektedir. Aynı zamanda, genç sporculara ilham olabilecek bir örnek sunarak, Türk spor tarihine dair akademik literatüre katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muzaffer Demirhan, Kayak, Spor tarihi

SUMMARY

This study examines the life story, sports career and contributions to Turkish sports of Muzaffer Demirhan, a national skier from Gümüşhane who is one of the important names in Turkish skiing. Demirhan started skiing at an early age and achieved significant successes at national and international levels in a short time thanks to his superior talents. In this context, the study evaluates the historical process of Demirhan's sports career, his individual performance, the degrees he achieved and the gains he made to Turkish sports. The research was conducted using the document analysis technique, which is one of the qualitative research methods. In the study, official records, archive documents, newspaper news and academic studies in sports literature regarding Demirhan's sports life were examined. In line with the data obtained, it was revealed that Demirhan was an important figure not only with his individual successes but also with his contributions to the development of skiing in Turkey. This study aims to shed light on the career development processes of national athletes by providing a historical and biographical framework for the development of winter sports in Turkey. At the same time, it contributes to the academic literature on Turkish sports history by providing an example that can inspire young athletes.

Keywords: Muzaffer Demirhan, Skiing, Sports history

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	III
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI.....	IV
TEŞEKKÜR.....	V
ÖZET.....	VI
SUMMARY	VII
İÇİNDEKİLER	VIII
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	X
EKLER DİZİNİ.....	XI
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	XII
1.GİRİŞ	1
1.1.Araştırmanın Konusu	3
1.2.Araştırma Sahasının Yeri	3
1.3.Amaç	3
1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1.5.Araştırmanın Varsayımları.....	4
2.GENEL BİLGİLER	5
2.1.Kayak Sporuna ve Tarihçesi	5
2.1.1.Türk Kayak Tarihi.....	7
2.1.2.Alp Disiplini.....	10
2.1.2.1.Slalom	11
2.1.2.1.1.Erkeklerin Pistleri.....	11
2.1.2.1.2.Bayanların Pistleri.....	12
2.1.2.2.Büyük Slalom.....	12
2.1.2.3.İniş	12
2.1.2.4.Süper Büyük Slalom	13
2.1.2.5.Kombine Alp Disiplini.....	13
2.1.2.6.Kuzey Disiplini	14
2.1.2.7.Kayaklı Koşu.....	15
2.1.2.8.Biathlon	16
2.1.2.9.Kayakla Atlama.....	16
2.1.2.9.1.Kongsberger Tekniği.....	17
2.1.2.9.2.Windisch Tekniği.....	17

2.1.2.9.3.Däscher Tekniği	17
2.1.2.9.4.V Stil	17
3.YÖNTEM.....	18
3.1.Literatür Taraması	18
3.2.Saha/Arazi Araştırması	18
3.3.Verı Toplama ve Analiz Süreci.....	19
3.4.Araştırma Deseni.....	19
3.4.1.ÇVerı Toplama ve Analiz Süreci	20
3.3.1.Muzaffer Demirhan Hakkında Röportaj Ve Yayınlar Gümüşhane Valilik Basın Yayın Müdürü Engin Doğu'nun Kaleminden	21
3.3.2.Muzaffer Demirhan Kimdir?.....	27
3.3.3.40 Biyografi Gümüşhane Üniversitesi	27
3.3.4.Erzurum Kış Sporları Tarihi Kitabı 1915-2011	28
3.3.5.Geçmişten ve Günümüze Gümüşhane	31
3.3.5.1.Kayak	31
3.4.58 Plus Kış Sporları Dergisi.....	33
3.4.1.1936'dan Bugüne Türkiye'nin Kış Olimpiyatları Tarihi	33
3.4.2.Muzaffer Demirhan Tarihe Geçti.....	34
3.5..Kuşakkaya Gazete Yazarı Turan Tuğu ve Muzaffer Demirhan'ın Arkadaşı Ömer Aktürk ile röportajımız 22.02.2025	34
3.6.Kürşat Okumuşun Kaleminden Gökay Demirhan ile Röportajları	37
4.SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	46
4.1.Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler.....	47
4.2.İleride Yapılacak Çalışmalara Yönelik Öneriler.....	48
KAYNAKÇA	49
EKLER.....	53
ÖZGEÇMİŞ	67

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.Ömer AKTÜRK ve Turan TUĞLU ile röportaj	35
Şekil 2. Ömer Aktürk Mart 1962 Uludağ Avrupa Kayak Şampiyonası Muzaffer Demirhan 11 Numaralı Forma	36
Şekil 3. Gümüşhane Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde bulunan Muzaffer Demirhan spor salonu	53
Şekil 4. Muzaffer Demirhan'ın Arabası.....	53
Şekil 5. Muzaffer Demirhan anısına kayak yarışında görüntü.....	53
Şekil 6. Muzaffer Demirhan'ın Kayak öğretmenliği diploması.....	54
Şekil 7. 3 Nisan 2015 Olay Gazetesi röportaj sayfasından haberler	54
Şekil 8. Kızı Mine Özer Muzaffer Demirhan'ın almış olduğu madalyalar ve ödülleri ...	55

EKLER DİZİNİ

Ek 1. Resimler.....	53
---------------------	----

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

M.Ö. : Milattan Önce
ADK : Alp Disiplini Kayak

1. GİRİŞ

Günümüzde sporun toplumsal yaşamdaki önemi giderek artmaktadır. Spor, bir yandan modern yaşamın getirdiği hareketsizliğe karşı bir çözüm sunarken, diğer yandan bireylerin fiziksel ve ruhsal sağlığını koruyabilmesi için önemli bir araç haline gelmiştir. Aynı zamanda, insan vücudunun sınırlarını zorlayan bir performans alanı olarak da değerlendirilmekte ve düzenli olarak yapılması gereken bir etkinlik olarak görülmektedir.

Kayak sporu, karla kaplı bölgelerde yaşayan toplumlar için tarihsel olarak hayati bir işlev üstlenmiştir. Avcılıkla geçimini sağlayan toplumlar için kayak hem vahşi hayvanlardan kaçmak hem de avı hızlı bir şekilde takip edebilmek amacıyla kullanılan bir ulaşım aracı olmuştur. Bununla birlikte, zamanla işlevselliğinin ötesine geçerek, özel bir sportif faaliyet ve rekabet unsuru haline gelmiştir. Türklerin kış koşullarına uyum sağlamak amacıyla kemik veya tahtadan yapılan patenleri kullanarak avcılık faaliyetlerini sürdürdükleri bilinmektedir. Bunun yanı sıra, kayak sporunun kökenine ve hangi toplumlar tarafından ilk kez kullanıldığına dair farklı görüşler bulunmaktadır.

Spor, bireylerin fiziksel sağlığını korumanın yanı sıra toplumsal dinamikler açısından da önemli bir olgudur. Modern yaşamın getirdiği durağanlık ve fiziksel aktivite eksikliği göz önüne alındığında, sporun sağlık üzerindeki olumlu etkileri daha da belirgin hale gelmektedir. Özellikle doğa sporları, bireylerin fiziksel dayanıklılığını artırırken aynı zamanda çevresel koşullara uyum sağlama becerilerini geliştirmektedir (Güngör ve Yıldırım, 2021). Kayak sporu, tarihsel süreçte avcılık ve ulaşım aracı olarak kullanılmış, zamanla rekabetçi bir spor dalına dönüşmüştür. Karlı ve dağlık bölgelerde yaşayan toplumlar için kayak, hayatta kalma mücadelesinin bir parçası olmuş, avcılık ve ticaret gibi ekonomik faaliyetlerin sürdürülmesine katkı sağlamıştır (Kaya, 2019). Türklerin tarih boyunca sert kış koşullarına adapte olabilmek için kemik veya tahtadan yapılan patenleri kullanarak avlanma ve ulaşım faaliyetlerini sürdürdükleri bilinmektedir. Ancak, kayak sporunun hangi toplumlar tarafından ilk olarak geliştirildiğine dair farklı görüşler bulunmaktadır (Demir ve Arslan, 2020).

Türk spor tarihine önemli katkılarda bulunmuş milli kayakçı Muzaffer Demirhan, disiplinli çalışma prensibi, elde ettiği başarılar ve kayak sporuna sağladığı katkılar ile öne çıkan isimlerden biri olmuştur. Uzun yıllar boyunca Türkiye'yi ulusal ve uluslararası müsabakalarda temsil eden Demirhan, yalnızca başarılı bir sporcu

kimliğiyle değil, aynı zamanda Türk kayağının gelişimine sunduğu katkılarıyla da dikkat çekmektedir.

Bu çalışma Muzaffer Demirhan'ın yaşam öyküsünü spor kariyerini ve Türk kayağını üzerindeki etkilerini ayrıntılı bir şekilde inceleyerek, onun spor dünyasına kazandırdığı mirası değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Gümüşhane, Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi'nin iç kesimlerinde yer alan, yüksek rakımlı ve sert iklim koşullarına sahip bir ildir. Coğrafi yapısı itibarıyla uzun süre karla kaplı kalan dağları ve yüksek yaylaları ile kış sporları için doğal bir ortam sunmaktadır. Kış aylarında düşük sıcaklıklar ve yoğun kar yağışı, kayak sporunun yapılabilmesi için uygun koşullar sağlamaktadır. Bununla birlikte, 20. yüzyılın ortalarında Gümüşhane'de kayak sporuna yönelik tesislerin ve altyapının oldukça sınırlı olduğu bilinmektedir (Öztürk, 2017).

Bu doğal şartlar içerisinde yetişen Muzaffer Demirhan, çocukluk yıllarından itibaren kış sporlarına ilgi duymuş ve dönemin kısıtlı imkânlarına rağmen kendi yeteneklerini geliştirmiştir. Gümüşhane'nin engebeli yapısı ve sert kış koşulları, onun kayak sporuna yönelmesinde önemli bir etken olmuştur. Karlı yollar ve ulaşım zorlukları, o dönemde birçok çocuğun erken yaşlarda kayak benzeri aktivitelerle tanışmasını sağlamıştır.

Muzaffer Demirhan'ın kayak sporuna yönelmesinde birçok faktör etkili olmuştur. Bunların başında, Gümüşhane'nin doğal yapısı ve iklim şartları gelmektedir. Demirhan, çocukluk döneminde bölgenin zorlu kış şartlarında hareket kabiliyetini artırmak amacıyla kayak benzeri ekipmanlar kullanarak kendini geliştirmiştir. Ancak, Türkiye'de kış sporlarına yönelik tesislerin ve organizasyonların sınırlı olması, sporcuların gelişimini olumsuz yönde etkilemiştir (Yılmaz, 2015).

1950'li ve 1960'lı yıllarda Türkiye'nin ekonomik durumu da spor faaliyetleri üzerinde belirleyici bir rol oynamıştır. II. Dünya Savaşı sonrası yaşanan ekonomik sıkıntılar, sporcuların antrenman yapabileceği profesyonel pistlerin ve ekipmanların eksikliği gibi sorunları beraberinde getirmiştir. Kayak sporu için gerekli olan malzemelerin büyük bir kısmı ithal edilmekte olup, yüksek maliyetler nedeniyle yerli sporcuların bu ekipmanlara erişimi sınırlı kalmıştır (Acar, 2020). Buna rağmen, Muzaffer Demirhan gibi sporcular, kendi imkânlarıyla antrenman yaparak ve uluslararası organizasyonlara katılarak Türkiye'yi temsil etmeyi başarmışlardır.

Sonuç olarak, Gümüşhane'nin sert kış koşulları ve Demirhan'ın azmi, onu Türkiye'nin en önemli milli kayakçılarından biri haline getirmiştir. Tesis yetersizlikleri, malzeme eksikliği ve ekonomik zorluklara rağmen gösterdiği başarı, Türk spor tarihinde önemli bir yer edinmesini sağlamıştır. Gümüşhane ve Türk kayak sporunun unutulmaz

isimlerinden biri olan Muzaffer Demirhan, yalnızca sportif başarılarıyla değil, örnek kişiliği ve davranışlarıyla da Gümüşhane halkının ve Türk milletinin gönlünde kalıcı bir yer edinmiştir. Millî kayakçı kimliğiyle tanınan Demirhan, aynı zamanda Bursa’da kayak öğretmenliği yaparak sporun gelişimine katkıda bulunmuştur. Kişisel başarılarıyla yetinmeyen Demirhan, bu alanda ailesini ve çevresini de teşvik etmiş; kardeşinin, iki oğlunun ve bazı Gümüşhaneli sporcuların millî sporcu olmalarına öncülük etmiştir. Oğlu Göksay Demirhan günümüzde kayak millî takımında yer almakta ve hem yurt içi hem de yurt dışındaki yarışmalarda önemli başarılar elde etmektedir. Muzaffer Demirhan’ın yetiştirdiği sporculardan bazıları ise halen Bursa Uludağ’da kayak öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

1.1. Araştırmanın Konusu

Bu tez çalışmasının konusu Türk Kayak Sporunun sembol isimlerinden birisi olarak bilinen Muzaffer Demirhan’ın hayatını incelemektir.

1.2. Araştırma Sahasının Yeri

Konu ile ilgili yayın, makale, bildiri, kitap, gazete, internet kaynakları ve Gümüşhane ilinde Muzaffer Demirhan’ı yakından tanıyan aile bireyleri ile birlikte yarışlara katılan sporcular ve dönemin resmi kurum yetkilileri oluşturmaktadır.

1.3. Amaç

Yapılan bu tez çalışmamızın amacı, Türkiye’nin önemli sporcularından biri olan milli kayakçı Muzaffer Demirhan’ın hayatını, spor kariyerini ve Türk kayağına katkılarını detaylı bir şekilde ele almak amaçlamıştır. Muzaffer Demirhan, dönemin zorlu koşullarında kayak ekipmanlarını temin etmekte güçlük çekmiştir. Kayak sporu oldukça maliyetli bir spor branşı olduğundan, dönemin şartlarında bu sporu yapabilmek için türlü zorluklarla mücadele etmiştir. Bu zorluklara rağmen, sporun temel amacı dayanıklılığı artırmak, doğayla uyum içinde hareket etmeyi öğrenmek ve fiziksel gelişimi destekleyerek kayak sporunu bizlere her koşulda pes etmeden ilerleyerek başarılarla ulaşılabileceğini göstermiştir. Onun sporculuk kariyeri boyunca elde ettiği başarılar, Türk kayak sporunun gelişimine olan etkileri ve kayak sporcularına bıraktığı miras bu araştırmada incelenmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

-Araştırma, yalnızca Gümüşhane ili ile sınırlıdır.

- Veriler, Muzaffer Demirhan'ı tanıyan kişilerle yapılan görüşmeler yoluyla toplanacağı için subjektif yorumlar içerebilir.
- Arşiv belgeleri ve yazılı kaynaklara ulaşım sınırlı olup, mevcut kaynaklarla analiz yapılacaktır.
- Görüşme yapılacak kişilerin sayısı ve araştırmaya katılım düzeyi, araştırma bulgularını etkileyebilir.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

- Araştırmanın evreni temsil ettiği nitelikte olduğu varsayılmıştır.
- Konu ile ilgili ulaşabilen kaynakların doğruluğu varsayılmıştır.
- Araştırmada kullanılan kaynakların güvenilir ve akademik geçerliliğe sahip olduğu varsayılmıştır.
- Elde edilen verilerin Muzaffer Demirhan'ın hayatını ve kariyerini doğru şekilde yansıttığı varsayılmıştır.
- Araştırmaya katkı sağlayan kişi ve kurumların verdikleri bilgilerin objektif olduğu varsayılmıştır.
- Kullanılan biyografik verilerin tarihsel doğruluğa sahip olduğu varsayılmıştır.

2.GENEL BİLGİLER

2.1. Kayak Sporı ve Tarihçesi

Kayağın tarih öncesi çağlara dayanan kökeni, insanların kar üzerinde batmadan hareket edebilmek için ayaklarına ağaç parçaları bağlamasına dayanmaktadır. Tarihi yaklaşık 5000 yıl öncesine uzanan ilk kayaklar, betula, dişbudak ve çam ağaçlarından yapılmış olup, kayganlığı artırmak amacıyla betula ağacından yapılanların tabanı deriyle, çam ağacından yapılanların tabanı ise katranla kaplanmıştır (Toy, 2013). Zaman içinde kaydedilen aşamalar ve teknolojik gelişmeler sayesinde kayak, insanlara beklenen tüm hareketleri gerçekleştirme hissini vermeye başlamıştır (Ünal, 1987).

Kayak, insanlık tarihi kadar eski bir geçmişe sahiptir. Kayakla ilgili bilinen en eski görsel kayıt, M.Ö. 3000 yılına tarihlenen ve mağara duvarına çizilmiş bir resimdir (Furse, 2007). Bu çizimin yer aldığı ilk yazılı belge ise günümüzde Norveç'te Tromsø Müzesi'nde sergilenmektedir (Norstrud, 2008).

Tarihçiler, tekerlek icat edilmeden önce insanların kar ve buz üzerinde kayak veya benzeri araçlarla hareket ettikleri konusunda ortak bir görüşe sahiptir. 1921 yılında İsveç'te bulunan ve çam ağacından yapılmış olan ilkel kayak (Hoting Ski) üzerinde yapılan incelemeler, bu kayağın yaklaşık 4500 yıllık olduğunu göstermektedir. Ayrıca, Finlandiya, İzlanda, Kuzeydoğu Asya ve Kanada'da benzer araçların kalıntılarına rastlanmıştır. Bu durumu açıklamaya çalışan Alman araştırmacı C. I. Luther'in teorisine göre, tarih öncesi kayağın Orta Asya'da, Sibiry ve Moğolistan ile komşu olan Altay bölgesinden üç ana yöne yayıldığı öne sürülmektedir:

1. Buzul Çağı'nın sonlarına doğru kuzeydoğuya, Mançurya Yarımadası'na ve Bering Boğazı üzerinden Kuzey Amerika'ya,
2. Kuzeybatıya, İskandinavya ve İzlanda'ya,
3. Balkanlar ve Anadolu'ya.

Tarih öncesi kayak veya benzeri araçların bulunduğu bölgelerin jeolojik yapıları incelendiğinde, bu araçları kullanan ilkel insanların genellikle av hayvanlarının ve balıkların bol olduğu bataklık, göl ve su kenarlarında yaşadıkları görülmektedir. Bir teoriye göre bu insanlar, yaz aylarında çamurda, kış aylarında ise karda batmamak için farklı şekillerde ağaç parçalarını kullanmayı öğrenmişlerdir (Kurdakul, 1984).

Kuzey Avrupa'daki halkların, büyük göçlerden önce de kayağı ulaşım ve avcılık amacıyla kullandıkları öne sürülmektedir. Çin kaynaklarında, M.Ö. 1. yüzyılda

Tölösler'in uçları kıvrık tahtaları ayaklarına bağlayarak karda koştukları ve bu sayede avlanmayı kolaylaştırdıkları belirtilmiştir (Karapınar, 1981). Bir diğer kaynakta ise Tölösler'in kullandıkları bu araç nedeniyle "muma-tukyu" (tahta ayaklı Türkler) olarak anıldıkları ifade edilmektedir (Karapınar, 1981).

Kayak sporunun gelişim dönemlerinden şu önemli tarihleri ele alarak bahsedebiliriz. 1843: Laponyalı Tramso'nun iki sopa kullanarak bir kayak mukavemet yarışını kazanışı. 1853: Norveçli kayakçıların Almanya'da kayak yarışlarına katılmaları. 1866: İlk resmi kayak yarışmaları Chirstiania' da yapıldı.

1890: İsveç kayak federasyonunun kurulması.

1896: Alp tekniğinin babası kabul edilen Mathraz Zdarsky'nin yeni kayak tekniklerini ortaya çıkarması.

1902: İlk askeri kayak okulunun açılması (Fransa'da), ilk kayak kulübünün Torino'da kurulması.

1924: Uluslararası Kayak Federasyonunun Kurulması (FIS). İlk Kış Olimpiyat oyunları yapılışı (Fransa) (Karaküçük, 1993).

Kayak sporu, kulüpleşme sürecine 1877 yılında Fridtjof Nansen'in girişimleriyle Norveç'te kurulan "Ski Club de Cristina" ile başlamıştır. Bunu sırasıyla 1890'da Almanya, 1894'te Avusturya, 1901'de Fransa ve 1903'te İngiltere'de kurulan kayak kulüpleri takip etmiştir. 1924 yılında merkezi Bern'de bulunan Uluslararası Kayak Federasyonu (Fédération Internationale de Ski [FIS]) kurulmuş ve aynı yıl kayak sporu Kış Olimpiyatları programına dahil edilmiştir. FIS'in 1925'te ilk kez düzenlediği "Kuzey Disiplini" ve 1931'de gerçekleştirdiği "Alp Disiplini" yarışmaları, günümüzde dört yılda bir düzenlenen Olimpiyat Oyunları ile iki yılda bir gerçekleştirilen Dünya Şampiyonalarının temelini oluşturmuştur. Bununla birlikte, söz konusu yarışmalar zamanla sezon içerisinde düzenlenen Dünya Kupası etapları ve FIS organizasyonlarına dönüşerek uluslararası kayak müsabakalarının gelişimine önemli katkılar sağlamıştır (Ana Britanica, 1988: 93).

Modern kayak branşının gelişimi, 19. yüzyılın sonlarında Norveç ve Avusturya'da başlamıştır. Norveç'in Telemark bölgesinde geliştirilen kayak teknikleri, günümüzde yaygın olarak kullanılan Alp Disiplini Kayak (ADK) tekniklerinin temelini oluşturmuştur. Telemark stilinde uygulanan diz bükme tekniği, kayak sporunun evriminde önemli bir dönüm noktası olmuştur. Kayak sporu, hız ve becerinin mükemmel bir kombinasyonunu içermektedir.

Telemark tekniği, kayakçının yokuş aşağı iniş sırasında dengesini korumasını kolaylaştırarak bu sporun daha rekabetçi bir hale gelmesine zemin hazırlamıştır. Bu

stilin benimsenmesiyle birlikte modern ADK, zorlu dağlık arazilerde hız ve kontrolü birleştiren bir spor dalı olarak günümüzde de popülerliğini sürdürmektedir (Abramovitz, 2014; Lin, 2022a).

Kayak sporunun gelişimi boyunca, sporcular daha hızlı kaymanın ve daha kolay dönüş yapmanın tekniklerini arayış içinde olmuşlardır. Bu süreçte farklı teknikler geliştirilmiştir. Örneğin, hızı kontrol etmeye ve kayaklardan birinin üzerinde yükselerek viraj almayı sağlamaya yönelik *chasse-neige* tekniği, her iki kayağın paralel kalmasını sağlayan *kristiyanya* tekniği bu evrimin önemli adımları olmuştur.

Bununla birlikte, Emile Allais tarafından geliştirilen *ruade* (çifte) tekniği, kayakların arka bölümünü ağırlıktan kurtararak *kristiyanya* tekniğini daha da geliştirmiş ve virajlarda hızın artmasını sağlamıştır. Daha sonraki yıllarda, İtalyanların gövdeyi döndürerek kayma tekniğini benimsemesi, Avusturyalıların geliştirdiği *godille* (*boyuna küreği*) tekniğinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır (Larus, 1988).

Arkeolojik bulgular ve yazılı kaynaklar, kayağın binlerce yıl önce Altay bölgesinde yaşayan Moğol ve Türk kavimleri tarafından kullanıldığına dair önemli kanıtlar sunmaktadır. İlk olarak doğal yaşam koşullarına bağlı olarak kullanılan kayağın, spor veya eğlence amaçlı kullanımının ise İsveç ve Norveç bölgelerinde yaygınlaştığı belirtilmektedir (Bergsland, 1946).

Bu konuya ilişkin olarak İsviçreli Prof. Hess, kayağın kökenine dair şu ifadeleri kullanmaktadır: "Kış boyunca karla kaplı olan Sibiry'a'nın kayakçılığın ana vatanı olması doğaldır. Tarihsel bulgular, kayakçılığın Sibiry'a'nın en kuzey noktalarına kadar yayıldığını ve burada yaşayan Türk ve Moğol kavimlerine ait olduğunu göstermektedir" (Tayga, 1990, ss. 27-28). Hess, kayağın kökenine dair şu bilgiyi de eklemektedir: "Tarihsel kanıtlara göre kayak, Sibiry'a'da ortaya çıkmış ve yaklaşık iki bin yıl önce Fin kavimleri tarafından Avrupa'ya getirilmiştir. Buradan da İskandinav kavimleri tarafından öğrenilerek yayılmıştır" (Tayga, 1990: 27-28).

2.1.1. Türk Kayak Tarihi

Tarihsel kaynaklara göre, Türklerin "Çana" olarak adlandırdığı kayak, MÖ 4000 yıllarında Baykal Gölü çevresinde karda hareket etmeyi kolaylaştıran bir ulaşım aracı olarak kullanılmıştır (Kurt, 2008).

Türk topluluğunun o dönemde yaşadığı dağlık ve ormanlık bölgeler ile uzun kış mevsimleri, bu bölgelerdeki insanların zorlu yaşam koşullarıyla başa çıkma yöntemlerini zorunlu kılmıştır. Karla kaplı kış aylarında ise ulaşım sağlamak amacıyla sıkça kızak ve kayak gibi araçlar kullanılmıştır (Tezbaşaran, 1996).

Kayak terimini "kayma aracı" olarak ilk tanımlayan, Piyade Talimname Komisyonu'dur (Nişanyan, 2007).

Kayak sporu ülkemizde ilk kez 1915 yılında askeri ordu tarafından Erzurum'da gerçekleştirilmiş olup, Kerim Hitli Tabyası'nda başlamıştır (Ataş, 1971). Türkiye'de yetişen ilk kayakçılar arasında Cemal Dursunoğlu, Arif Hikmet Koyunoğlu ve Kemal Hasip yer almaktadır. Ayrıca, ülkedeki ilk kayak okulu Hikmet Koyunoğlu tarafından Sivas'ın Suşehri ilçesinde kurulmuştur (Tanyeri, 2000).

Türkiye'de kayak sporu ilk kez 1914 yılında, Haliç'te bir marangoz atölyesinde üretilen kayakların hayvan sırtında Erzurum'a taşınmasıyla başlamıştır. Bu süreçte, Kafkas Cephesi'nde görev alacak askerleri eğitmek amacıyla Erzurum'da açılan kurslarda 30 kayakçı er yetiştirilmiştir. Kayak sporunun Türkiye'deki gelişiminde önemli bir diğer adım ise 1 Ocak 1933'te Galatasaray Lisesi'nden bir grup öğretmenin Uludağ'da kayak yapması olmuş ve bu girişim Türkiye'de kayak sporunun yaygınlaşmasına öncülük etmiştir (<http://tr.wikipedia.org/wiki/>).

Kayak sporunun Türkiye'deki başlangıcı, Silahlı Kuvvetleri'n destekleriyle gerçekleşmiştir. 1915 yılında, Avusturya'dan getirilen kayak öğretmeni Albert Bildstein'in yönetiminde Kerim Hitli Tabyası'nda bir kayak kursu düzenlenmiştir. Resmi kayak faaliyetleri ise 1935 yılında Kayak Federasyonu'nun kurulmasıyla başlamıştır. Kayağın daha sistemli ve metodik bir şekilde gelişmesi, Asım Kurt'un 1942-1944 yılları arasında Avusturya'da eğitim almasıyla hız kazanmıştır. Günümüzde adına yarışmalar düzenlenen Asım Kurt'un yurtdışındaki deneyimi sonrasında, Türkiye'ye Avusturya ve İsviçre'den uzmanlar gelmiş ve bu uzmanların katkılarıyla uluslararası gelişmeler Türkiye'de de uygulanmaya başlanmıştır.

1935 yılında Kayak Federasyonu teşvik amacıyla gayri resmi yarışmalar düzenlemiş, uluslararası kurallara uygun ilk yarışmalar ise 1944 yılında gerçekleştirilmiştir. Aynı yıl içerisinde kayak öğretmenliği kursları da açılmıştır. Bu kurslar ve yarışmalar genellikle doğuda Erzurum ve Sarıkamış'ta, batıda ise Uludağ'da düzenlenmiştir (Urartu,1986).

Türk dilinde kayak kelimesi, kar veya su üzerinde kaymak için ayağa takılan araç olarak tanımlanırken (Gülensoy, 2007). Uluslararası literatürde kayak için "ski" terimi kullanılmaktadır. "Ski" kelimesi, Germen (Eski Norveç) dilinde tahta veya ahşap sopa anlamına gelen "skíð" (şit) ve ikiye ayrılmış tahta parçası anlamına gelen "skid" kelimelerinden türetilmiştir. Eski İngilizcede ise tahta çubuk anlamına gelen "scid" veya ağaçtan biçilmiş tahta parçası anlamına gelen "shide" kelimesiyle aynı kökene sahiptir (www.dictionary.com).

Türkiye Kayak Federasyonu 1936'da kurulduktan sonra, aynı yıl kayakçılarımız ilk kez Kış Olimpiyatları'na katıldılar. Ancak, dünyanın en seçkin kayakçılarının yarıştığı bu olimpiyatlarda deneyimsiz sporcularımız başarılı olamadılar. Sonraki yıllarda kayak, daha çok eğlence amaçlı bir faaliyet olarak ilgi görmeye başladı ve yaygınlaştı. Dağcılık ve Kayak Federasyonu Başkanlığı'na Asım Kurt'un getirilmesiyle birlikte, kayak sporu yeni bir ivme kazandı. Uludağ, Elmadag ve Erciyes gibi bölgelerde kayak merkezleri kurulup, sporcu yetiştirilmeye başlandı. Asım Kurt'un öncülüğünde, Türkiye'de Uluslararası Kayak Federasyonu'nun kurallarına uygun ilk kayak yarışı 1944'te yapıldı. Türk kayakçılarımız, 1948 Saint Moritz, 1952 Oslo, 1956 Cortina d'Ampezzo, 1960 Squaw Valley ve 1964 Innsbruck Kış Olimpiyatları'na katılmalarına rağmen, herhangi bir başarı elde edemediler. Ancak, 1968'de Burhan Alankuş, Balkan Kayak Şampiyonası'nda 8. olarak, ülkemizin uluslararası alanda kazandığı en iyi dereceden birini elde etti. Ayrıca, 1970 yılında Uludağ'da yapılan Balkan Şampiyonası'nda, Türk gençleri Kuzey Disiplini 4x10 km bayrak yarışını kazandı (Karapınar, 1981).

1933-1934 yıllarında Halkevleri, kayak sporunun geliştirilmesi amacıyla çeşitli çalışmalar yürütmüştür. Özellikle Ankara Halkevi'nin Elmadag'da ve Erzurum Halkevi'nin Palandöken'de düzenlediği kayak etkinlikleri, Türkiye'de kayak sporunun gelişiminde önemli bir rol oynamıştır. Daha sonraki yıllarda, ordudan temin edilen kayaklarla Halkevleri denetiminde Ankara, Erzurum ve Kars illerinde çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir (Doğa Sporları ve Doğa Aktiviteleri Katalogu, 2006).

1936 yılında İdman Cemiyetleri İttifakı'nın girişimiyle, herhangi bir ön hazırlık yapılmaksızın Olimpiyatlara katılım sağlanmıştır (Karpınar, 1981). 1936-1938 yılları arasında faaliyet gösteren Türk Spor Kurumu döneminde ise uzmanlar rehberliğinde kayak sporuna teknik bir yön verilmiş ve yetenekli Türk gençleri, bu sporu kurallarına uygun şekilde yapmaya başlamıştır (Evcin, 1943).

Ülkemizde kayak sporunun gelişimini desteklemek amacıyla, kayak yapılan illerde her yıl sömestr tatillerinde Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri tarafından 7-15 yaş aralığındaki çocuklara yönelik kayak kursları düzenlenmektedir. Bunun yanı sıra, Türkiye'nin en büyük gösteri amaçlı kış sporları organizasyonu olan Karadam Kayak Yarışları, 1983 yılından bu yana Uludağ'da düzenlenmektedir (Karapınar, 1981).

Eski Kayak Federasyonu başkanlarından Cihat Demirören, anılarına şu sözlerle başlar:

“Türkiye’de kayakçılığın ne zaman, nerede ve nasıl başladığı, kayak sporu ile ilgilenen herkes için merak konusudur.”

Devamında ise şunları anlatır:

“1928 yılında bizzat Sarıkamış’ta kayak yaptım. Türkiye’de kayak sporuna dair ilk izler, Sarıkamış’taki Allahu Ekber Dağları’nda Rus keşif birliklerinde görülmüştür. O dönemde merhum babam Yüzbaşı Kani, Sarıkamış’ta 20. Ağır Topçu Taburu’nda batarya komutanıydı. Bir teftiş sırasında, Ruslardan kalan bir hurda malzeme deposunda yaklaşık 200 çift kayak buldu ve bunları birliğine göndererek askerlerine kayak eğitimi vermiştir. ”

Bu girişim, Türkiye’deki ilk toplu kayak eğitimi olarak kabul edilebilir. (Pulur, 1995)

Bu gelişmenin ardından kayak sporu ülke genelinde yaygınlaşmaya başladı. 1939 yılında Türkiye Kayak ve Dağcılık Federasyonu kurularak bu sporun daha kurumsal bir yapıya kavuşması sağlandı. 1966 yılında ise Türkiye Kayak Federasyonu, bağımsız bir federasyon haline gelerek kayak sporunun daha sistemli bir şekilde ilerlemesine katkıda bulundu (Atabeyoğlu, 1991).

2.1.2. Alp Disiplini

Alp disiplini kayağı, ilk olarak Alpler’de gerçekleştirildiği için adını bu bölgeden almaktadır. Teknik ve fiziksel gereklilikleri bakımından birçok spor branşına kıyasla daha zorlu bir yapıya sahiptir. Bu branşı icra eden sporcuların anaerobik gücün yanı sıra denge, koordinasyon, kuvvet, hız, dayanıklılık ve hareketlilik gibi motorik özelliklere yüksek düzeyde sahip olmaları gerekmektedir (Kıyıcı, 2007).

Alp disiplini, zamanla giderek daha popüler hale gelmiş ve özellikle 1950’lerden itibaren Kuzey Amerika’da yaygınlaşmıştır. 1988 Kış Olimpiyatları’nda Alp Disiplini Kayak (ADK) kapsamında beş farklı yarışma düzenlenmiştir: iniş, slalom, büyük slalom, süper dev slalom ve ADK kombine. Bu yarışmalar arasında en prestijli etkinlik olarak kabul edilen iniş, sporcuların en yüksek hızlara ulaştığı disiplindir.

İniş yarışmalarında parkurlar, dik yamaçlardan oluşur ve sporcular bu yüksek hızlarda dengeyi koruyarak yarışı tamamlamak zorundadır (Abramovitz, 2014).

Alp disiplini yarışmalarında tempo değişmese de yarış süresi uzadıkça kullanılan enerji sisteminde farklılaşmalar meydana gelmektedir. Başlangıçta ATP-PC sistemi baskınken, süre uzadıkça enerji üretimi laktik asit sistemine kaymakta ve özellikle iniş yarışlarında sürenin 135 saniyeye kadar çıkabilmesi nedeniyle kısmen oksijenli enerji sistemine geçiş gözlemlenmektedir (Aktaş, 2009).

Alp disiplini kayakta en önemli unsurlardan biri, sporcunun enerji sistemlerinin yüksek kapasiteye sahip olmasıdır. Sporcuların antrenman ve müsabaka sırasında

gerçekleştirdiği hareketler ve gösterdiği performans, büyük ölçüde enerji üreten sistemlerinin kapasitesine bağlıdır. Alp disiplini kapsamında yapılan hareketler oldukça çeşitlidir. Örneğin, 2-3 saniye süren ani ve yüksek enerji gerektiren slalom dönüşleri, sporcunun kısa sürede maksimum güç üretmesini zorunlu kılarken; büyük slalom, süper büyük slalom ve iniş yarışları gibi daha uzun süreli disiplinler, daha sürdürülebilir enerji üretimi gerektirmektedir (Gene ve ark., 2002).

2.1.2.1. Slalom

Slalom yarışmaları, Alp disiplini kayaklarında dönüşlerin en kısa ve hız açısından en düşük olduğu yarış türüdür. Bu yarışların düzenlenebilmesi için pistin eğiminin 33 ile 45 derece arasında olması gerekir; bu, Olimpiyat ve FIS yarışmaları için bir zorunluluktur (Robert ve ark., 2000). Alp disiplini yarışları, kapı sayısı, hız, dayanıklılık ve denge açısından en yüksek teknik beceri gerektiren yarışlardır. Slalom yarışları, dönüşlerin en kısa olduğu ve hızın en düşük olduğu Alp disiplini kayak yarışıdır. Bu tür yarışların yapılabilmesi için pistin eğiminin 33 ila 45 derece arasında olması gerekir; bu, Olimpiyat ve FIS yarışmaları için bir zorunluluktur (Robert, 2000). Slalom yarışları genellikle 45 ila 65 saniye sürer ve ortalama hızlar saatte 15 km'ye kadar çıkabilir (Kıyıcı, 2007). Slalom yarışmalarında her bir slalom kapısı, iki slalom sopasından oluşur. Ardışık kapılar farklı renklerde olmalıdır. Bir kapının genişliği en az 4 m, en fazla ise 6 m olmalıdır. İki kapı arasındaki mesafe, 0.75 m'den az olmamalıdır. Bu mesafe, hem kapıların sopaları arasında hem de bir kapının çizgisi ile diğer kapının sopaları arasında korunmalıdır. Ayrıca, dönüş sopasından sonraki kapılar ile sonraki dönüş sopasına kadar olan mesafe 0.75 m'den az, 13 m'den fazla olmamalıdır (Kurt, 2008).

2.1.2.1.1. Erkeklerin Pistleri

Olimpiyat Kış Oyunları, F.I.S Dünya Kayak Şampiyonaları ve F.I.S Dünya Kupası:

-180- 220 m

-Diğer tüm yarışlar için;

-140-220 m

Bu yükseklik farklarının olmadığı ülkelerde istisnai olarak yükseklik farkı, Alp Pistleri alt komitesi tarafından minimum 120 m'ye indirilebilir.

2.1.2.1.2. Bayanların Pistleri

Olimpiyat Kış Oyunları, F.I.S Dünya Kayak Şampiyonaları ve F.I.S Dünya Kupası:

-140-220 m

-Diğer Tüm yarışlar için:

-120-200 m

Çocukların Pistleri

-Çocuk 1: Maximum 120 m

-Çocuk 2: Maximum 160 m

Kapılar

Bir kapı minimum 4m maximum 6m genişliğinde olmalıdır.

2.1.2.2. Büyük Slalom

Büyük Slalom yarışları, Slalom yarışmalarına kıyasla daha az kapı sayısına sahip olmakla birlikte, hız, dayanıklılık ve güç açısından daha yoğun ve dönüşler bakımından daha uzun bir yarış türüdür (Demirci, 2010). Bir büyük slalom kapısı, dört slalom sopası ve iki bayraktan oluşur. Ardışık kapılar kırmızı ve mavi olarak değişmeli, bayraklar ise en az 75 cm genişliğinde ve 50 cm yüksekliğinde olmalıdır. Bayraklar, kapılara bağlandığında, kar yüzeyinden yüksekliği en az 1 m olmalı ve sopalardan kolayca çıkabilmeli veya yırtılabilmelidir. Kapıların genişliği en az 4 m, en fazla ise 8 m olmalıdır. Ardışık kapılar arasındaki mesafe, kapı sopaları 10 m'den daha yakın olmamalıdır. Kapalı kapılar için bayrakların genişliği yaklaşık 30 cm, yüksekliği ise 50 cm olmalıdır (Kurt, 2008).

2.1.2.3. İniş

Alp disiplini yarışları arasında dayanıklılık ve güç açısından en fazla gereksinim duyulan yarışma, iniş yarışmasıdır. Bu yarış, slalom, büyük slalom ve süper büyük slalom gibi diğer alp disiplini yarışlarına kıyasla en hızlı ve en zorlu olanıdır. İniş yarışı 90 ila 140 saniye arasında sürer ve ortalama hızlar 120 km'ye kadar ulaşabilir (Robert, 2000: 695-707). İniş yarışı kapıları, dört slalom sopası ve iki bayraktan oluşur. Pistler kırmızı veya mavi kapılarla işaretlenir. Eğer erkekler ve kadınlar aynı pisti kullanıyorsa, kadınlar için ek kapılar mavi renkte olmalıdır. Dikdörtgen biçimindeki bez panel bayraklarının yaklaşık ölçüleri 0.75 m genişlik ve 1.0 m uzunluk olmalıdır. Bayraklar, yarışçıların kapıları net bir şekilde görebilmeleri için sopalara tutturulur. Kırmızı bayrak

yerine fosforlu portakal rengi de tercih edilebilir. Eğer emniyet ağları, sopa bayrakları ile aynı renkte (genellikle kırmızı veya mavi) ise ve ağlar bayrakların görünürlüğünü engelliyorsa, alternatif bayrak renkleri kullanılabilir. Kapıların genişliği ise en az 8 m olmalıdır (Kurt, 2008). Alp disiplini branşlarında sporcular, teknik açıdan güçlü, hızlı, ağırlık merkezi sürekli önde ve dayanıklı olmalı; ayrıca her yönde hareket edebilme yeteneği, mükemmel denge ve esneklikle donanmış olmalıdır. Bu alandaki en önemli faktörlerden biri, sporcuların enerji sistemlerinin güçlü olmasıdır. Çünkü yoğun antrenmanlar ve müsabakalarda sergilenen performans, enerji üreten sistemlerin kapasitesine doğrudan bağlıdır. Alp disiplini yarışlarında ve antrenmanlarında yapılan hareketler oldukça çeşitlidir. Bunlar, 2-3 saniye süren ani ve hızlı enerji üretimi gerektiren slalom dönüşlerinden, uzun mesafeli büyük slalom, süper büyük slalom ve iniş yarışmalarına kadar uzanır. Bu yarışlar, zorlu parkurlarda uzun süreli enerji üretimi gerektiren hareketler içerir (Kıyıcı, 2007).

2.1.2.4. Süper Büyük Slalom

Süper büyük slalom, slalom ve büyük slalom yarışmalarına göre teknik açıdan daha az zorluk içerirken, dayanıklılık ve hız açısından daha hızlı bir yarışdır. Bu yarış, 1983 yılında FIS yarış takvimine dahil olmuş ve ilk kez 1988 Calgary Olimpiyatlarında yapılmıştır. Süper büyük slalom, dönüş ve hız açısından iniş ile büyük slalom yarışmaları arasında bir yer tutar. Yarış süresi 75-90 saniye arasında değişirken, ortalama hızlar saatte 40 km'ye kadar çıkabilmektedir (Robert ve ark., 2000). Bir süper-G kapısı, dört slalom sopası ve iki bayraktan oluşur. Kapılar kırmızı ve mavi olarak sırasıyla değişmeli şekilde yerleştirilir. Bayrakların genişliği en az 75 cm, yüksekliği ise 50 cm olmalıdır. Bayraklar kapılara bağlandığında, bayrağın kar yüzeyinden yüksekliği en az 1 m olmalı ve sopadan kolayca çıkabilir veya yırtılabilir olmalıdır. Açık kapılar için, iç sopalar arasındaki genişlik en az 6 m, en fazla ise 8 m olmalıdır. Kapalı kapılarda ise bu mesafe, iç sopalar arasında en az 8 m, en fazla 12 m olmalıdır. Kapalı kapıların bayrakları, yaklaşık 30 cm genişliğinde ve 50 cm yüksekliğinde olup, sopadan kolayca çıkabilir veya yırtılabilir özellikte olmalıdır (Kurt, 2008).

2.1.2.5. Kombine Alp Disiplini

Süper Kombine (SC) yarışması, Süper Büyük Slalom (SG) ve Slalom (SL) yarışlarının birleşiminden oluşur. Bu yarışta önce SG yarışı yapılır, ancak hava ve pist koşullarına göre başlangıçta SL yarışı da gerçekleştirilebilir (Uluslararası Kayak Federasyonu, 2014). SC yarışmalarında, irtifa farkı ve kapı sayısı açısından SL ve SG

yarışmalarındaki kurallar aynen uygulanır. Başarı sıralaması, SL ve SG yarışlarının sürelerinin toplamına göre belirlenir (şimşek, 2012).

2.1.2.6. Kuzey Disiplini

Kayak, aslında yabancı olmadığımız bir spor dalıdır; ancak uluslararası kurallara uygun yarışma biçimiyle ülkemizde geç gelişim göstermiş bir alandır. Kuzey disiplini kayak, ilk kez yaklaşık 5000 yıl önce yapılmaya başlanmıştır. Adını, Kuzey Avrupa ülkelerinde çeşitli ihtiyaçları karşılamak amacıyla yaygınlaşmasından almıştır. İlk tarihi kayıtlar, milattan önce 550 yılına kadar uzanır ve Procopius'un Sami ırkını tanımlarken kayaklı koşucuları "Samiler" olarak adlandırmasına dayanır. Kuzey disiplini kayağında, sporcuların en çok dayanıklılığı ön plandadır (Cross-country_skiing, 2019). Kuzey disiplini sporcuları, genellikle normal kas kütesine sahip, uzun bacaklı, geniş göğüs çevresine sahip, irade gücü yüksek ve gelişmiş bir mental yapıya sahip bireylerdir. Bir kayaklı koşucuda genellikle kuvvet, dayanıklılık, hız, beceriklilik gibi özelliklerin yüksek seviyede olması beklenir. Ayrıca, iyi bir spor motivasyonu, zorlu ve çok sayıda yarışmanın stresine dayanabilme yeteneğı ve güçlü irade de önemli özelliklerdir. Bu nedenlerle, geçmişte kuzey disiplini sporcuları için yetenek taraması yaparken 10-11 yaş aralığına odaklanılırken, günümüzde gelişen teknoloji sayesinde başlangıç yaş düzeyleri daha küçük yaş aralıklarına inmiştir (Çetin, 2002). Kuzey disiplini kayaklarında kullanılan kayaklar uzun, dar ve hafif yapısıyla dikkat çeker. Kayaklar, ayak topuğunun serbest hareket etmesine olanak tanıyacak şekilde bağlanırken, sporcular ellerinde bir çift baton bulundurur. Bu batonlar, sporcunun hızlanmasına yardımcı olurken itme ve çekme hareketlerini kolaylaştırır. Batonların uzunluğu ise sporcunun boyuna ve yarışma türüne bağlı olarak değışir.

Elit sporcuları diğerklerinden ayıran en önemli unsurlar arasında fizyolojik farklılıklar bulunur. Ancak kişisel özellikler, birden fazla parametrenin oluşumuna etki etmesine rağmen tam olarak açıklanamamaktadır. Antrenman programları hazırlanırken, geçmişte başarılı olmuş sporcuların programlarından da faydalanılmaktadır (Yarım, 2010).

Günümüzde Kuzey disiplini kayaklı koşu sporunda başarılı olan ülkelerin, kendi geliştirdikleri ekollerle yarışmalarda üstünlük sağladıkları görölmektedir. Bu branşta sporculardan, fiziksel uygunluk ve kondisyonun yanı sıra, performansı sürdürebilmek için gerekli motor becerilere ve teknik bilgiye sahip olmalarını sağlayan antrenman programlarının oluşturulması beklenmektedir (Kuzmin ve Fuss, 2014). Çünkü kayaklı

koşu, sporcunun yalnızca fizyolojik gelişimini değil, aynı zamanda koşu ekonomisi açısından yüksek düzeyde bir teknik kapasiteyi de gerektirir.

Kuzey disiplini sporcuları, diğer spor dallarındaki sporculardan farklı olarak, yaz ve kış mevsim şartlarına uyum sağlayacak şekilde antrenman yapmak zorundadır. Kış aylarında yapılması ideal olan bu sporun antrenmanları, her zaman hava ve çevre koşulları nedeniyle mümkün olamadığından, sporcular yılın diğer dönemlerinde fiziki güçlerini artıran ve fizyolojik gelişimlerini destekleyen antrenmanlar yapmak durumundadır (Çetin, 2002).

Kayaklar, yapı ve fonksiyon açısından daha çok kullanıldıkları bölgelerin coğrafi koşullarına uygun olarak şekillendirilmiş ve bu bölgelere göre sınıflandırılarak isimlendirilmiştir. Geçmişte tahtadan üretilen kayaklar, günümüzde bilim ve teknolojinin gelişimiyle birlikte sürekli yapısal değişimlere uğramaktadır. Örneğin, daha iyi kayma performansı sağlamak amacıyla, kayakların tabanı karın moleküler yapısına uyumlu olan grafit gibi ametallerle kaplanmaktadır (Tanyeri, 1987).

Kayakların uzunluğu ve genişliği, kayakçının ağırlığına, boyuna ve yarışmanın türüne bağlı olarak değişiklik göstermektedir. İlk dönemlerde deri kayışlarla ayağa sabitlenen kayaklar, daha sonraki süreçte kullanım alanı ve üretim şekillerine bağlı olarak metal bağlamalarla desteklenmiştir. Kayak ayakkabıları başlangıçta deriden üretilirken, günümüzde su geçirmezliği artırmak ve dayanıklılığı sağlamak amacıyla reçine, plastik, suni deri ve sağlam deri gibi materyaller kullanılmaktadır.

Günümüzde kayakların büyük bir bölümü dökme plastikten üretilmektedir. Bu sayede su geçirmez özellikte olup, düz ve sert tabanı sayesinde kayakçının kontrolünü artırmaktadır. Kayaklar, güvenlik mekanizmasıyla ayağa bağlanarak sabitlenirken, çarpma ve düşme durumlarında kayakların ayaktan çıkmasını sağlayacak şekilde tasarlanmıştır. Ayrıca, kayakçılar karda daha iyi denge sağlamak amacıyla karbon malzemeden üretilmiş bir çift kayak sopası kullanmaktadır. Bu sopaların bir ucunda batmayı önleyen yuvarlak bir tabla, diğer ucunda ise bileğe takılmasını sağlayan bir kayış bulunmaktadır (Tanyeri, 1987).

2.1.2.7. Kayaklı Koşu

Kayaklı koşunun yarışma sporu olarak ortaya çıkışı 1522 yılına dayanmaktadır. İsveç'te her yıl düzenlenen ve dünyanın en büyük katılımlı yarışmalarından biri olan Vasalopet, ilk yarışma olarak kabul edilmektedir. Her ne kadar tarihi 1522 yılına dayansa da, 1922'den itibaren resmi bir yarışma formatına kavuşmuş ve günümüze

kadar devam etmiştir. 90 km uzunluğundaki bu halk yarışmasına 2004 yılında 14.000 kişi katılmıştır (Norstrud, 2008).

Kayaklı koşu, her dönemde popüler bir spor dalı olmuştur ve bu nedenle ilk Kış Olimpiyatları'na dahil edilmesi sürpriz olmamıştır. Literatürde ilk Kış Olimpiyatları'nın tarihiyle ilgili bazı görüş ayrılıkları bulunsa da, 1924 yılında Fransa'da düzenlenen oyunlar "Olimpik Kış Karnavalı" olarak kabul edilmiş ve ilk resmi Kış Olimpiyatları, 1928 yılında İsviçre'de gerçekleştirilmiştir. Kadın sporcular ise kayaklı koşu branşında ilk kez 1952 Kış Olimpiyatları'nda yarışma hakkı elde etmiştir (Downing, 2003).

20. Yüzyılda kayaklı koşu yarışmaları, yalnızca iki kayağın paralel hareket ettirildiği klasik stil tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Ancak 1980'lerin ortalarına gelindiğinde, buz patenindeki devinime benzer bir hareket içeren ve klasik tekniğe kıyasla daha hızlı olan "paten" tekniği popülerlik kazanmaya başlamıştır (Downing, 2003)

Uzun mesafe koşuları arasında yer alan ve en zorlu branşlardan biri olarak kabul edilen kayaklı koşu, yüksek düzeyde aerobik kapasite ve dayanıklılık gerektiren spor dallarının başında gelmektedir (Kaya, 2008).

Bu branşa ait yarışma pistleri, sporcuların teknik becerilerini, taktiksel zekâlarını ve fiziksel dayanıklılıklarını ölçebilecek nitelikte tasarlanmalıdır. Pistlerin zorluk derecesi, yapılacak yarışmanın seviyesine uygun olmalı; doğallığını koruyacak biçimde tasarlanırken, sporculara çeşitli yüklenme fırsatları sunacak inişli-çıkışlı (ondüle) bölümler, tırmanışlar ve inişler dikkatlice planlanmalıdır. Böylece parkurun monoton bir yapıdan uzak olması sağlanmalıdır. Yarışma alanları, mümkünse ormanlık ve ağaçlık bölgeleri de kapsayacak şekilde genişletilmelidir. Bununla birlikte, çok keskin dönüşlerden ve ritmi bozabilecek aşırı dik tırmanışlardan kaçınılması tavsiye edilmektedir (Demirci, 2010).

2.1.2.8. Biathlon

İki temel bileşenden oluşan biathlon, tüfekli atış ve kayaklı koşunun bir araya geldiği olimpik bir spor dalıdır. Bu branş, kayaklı koşuyla benzer fizyolojik gereksinimlere sahip olmasının yanı sıra, sporcuların mental baskı altında hızlı ve isabetli atış yapabilmesi için gelişmiş ince motor kontrolü gerektirmektedir.

2.1.2.9. Kayakla Atlama

Kayakla atlama, 18. yüzyılda ortaya çıkmış ve günümüze kadar izleyici kitlesini sürekli artırarak ilgi çekici bir spor dalı haline gelmiştir. Hem kış hem de yaz aylarında gerçekleştirilebilen bu müsabaka sporu, tarihsel gelişimi açısından incelendiğinde,

kökeninin 1808 yılında Norveçli Ole Rye'in 9.5 metre atlamasına dayandığı görülmektedir. Ancak, modern kayakla atlamanın öncüsü olarak kabul edilen isim, 1866 yılında Norveç'in Ofte bölgesinde düzenlenen ve ödüllü ilk kayakla atlama yarışmasını kazanan Norveçli Sondre Norheim'dir (Kıyıcı vd., 2011).

Kayakla atlama branşı, aynı zamanda kadın sporcuları da kapsamaktadır. Kayakla atlamada belgelenen ilk kadın atlayışı 1911 yılına tarihlenmektedir. Uluslararası Kayak Federasyonu (FIS), kadın sporcular için hem yaz hem de kış mevsiminde yarışmalar düzenlemektedir. Ancak şu ana kadar herhangi bir kadın sporcu, kayakla atlama uçuş rampasından atlayış yapmamıştır. FIS, kadın sporcularının gelişimini takip ederek bu konuda çalışmalar yürütmektedir (Ladies-skijumping, 2025).

2.1.2.9.1. Kongsberger Tekniği

1920'lerde Sigmund Ruud, "Kongsberg Tekniği'ni geliştirdi (Lundin, 2021)

2.1.2.9.2. Windisch Tekniği

Erich Windisch, 1949'da geliştirdiği Windisch tekniği ile Kongsberger tekniğini modifiye etti. Bu teknikte, sporcunun kolları daha yakın bir pozisyonda olup, daha aerodinamik bir eğim sağlamak için kalçalara doğru geriye yerleştirilir (MacArthur, 2011).

2.1.2.9.3. Däscher Tekniği

Artık üst gövde, kalçada olduğu kadar bükülmüyordu, bu da havada daha düz ve aerodinamik bir pozisyon elde edilmesini sağlıyordu. Bu stil, V stilinin gelişimine kadar kayakla atlama için standart hale geldi. 1980'lerde Matti Nykänen, yüzey alanını artırmak amacıyla kayakları çapraz olarak yanlara doğru yönlendirdiği paralel stilin bir varyasyonunu geliştirdi ve bu, esasen kaba bir "yarım V" pozisyonu oluşturdu (Higdon, 1991).

2.1.2.9.4. V Stil

V stilinin yaratıcısı, Polonyalı kayakla atlamacı Mirosław Graf, Szklarska Poręba'dan çıkmıştır (Johnson, 2008). Bugün, V stili kayakla atlamada en yaygın kullanılan tekniktir.

3. YÖNTEM

Bu tez çalışmasında, Gümüşhaneli milli kayakçı Muzaffer Demirhan'ın yaşamı, spor kariyeri ve Türkiye'de kayak sporuna katkıları kapsamlı biçimde incelenmiş olup, araştırma sürecinde hem nitel hem de betimsel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Çalışma, nitel araştırma deseni içinde yer alan betimsel analiz yaklaşımıyla tasarlanmıştır. Betimsel analiz, mevcut durumu olduğu gibi ortaya koymayı amaçlayan, veriyle doğrudan ilişkili yorumlar yapılmasına olanak tanıyan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2020).

Yapılan bu tez çalışmasında iki temel yöntem kullanılmıştır.

3.1. Literatür Taraması

- Araştırmanın ilk aşamasında, literatür taraması yöntemi kullanılarak Muzaffer Demirhan'ın hayatına, kariyerine ve dönemine ilişkin yazılı kaynaklar sistematik biçimde incelenmiştir. Bu kapsamda şu kaynaklardan yararlanılmıştır:

- Türkiye Kayak Federasyonu arşiv kayıtları
- Ulusal ve uluslararası spor organizasyonlarına ilişkin resmi belgeler
- Dönemin gazete haberleri, dergi makaleleri ve biyografik metinleri
- Spor tarihiyle ilgili akademik kitap ve makaleler
- Türkiye'de kayak sporunun gelişimini konu alan bilimsel raporlar ve araştırmalar
- Literatür taraması, hem kaynak tarama hem de içerik analizi teknikleriyle yürütülmüş; tarihsel bağlamın doğru kurulması için arşivsel belgelerin karşılaştırmalı analizi yapılmıştır.

3.2. Saha/Arazi Araştırması

- İkinci aşamada, saha çalışmaları gerçekleştirilmiş ve doğrudan gözlem ile görüşme teknikleri uygulanmıştır. Bu süreçte:

- Gözlemler Gümüşhane ve çevresinde, Muzaffer Demirhan'ın sporculuk yaptığı mekânlarda gerçekleştirilmiştir.

- Daha önce belirlenmiş yerel rehberlerin desteğiyle, Demirhan'ı tanıyan bireyler, eski sporcular, bölge halkı ve bazı yerel yöneticilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır.

- Katılımcılarla yapılan görüşmelerde hem bireysel tanıklık hem de döneme ait

sosyo-ekonomik koşullar hakkında bilgi toplanmıştır.

- Görüşmelerden elde edilen veriler, tematik analiz yöntemi ile incelenmiş, belirli başlıklar altında sınıflandırılmıştır.

3.3. Veri Toplama ve Analiz Süreci

- Toplanan veriler derleme, sınıflandırma ve karşılaştırmalı analiz teknikleri kullanılarak işlenmiştir. Elde edilen bilgiler, Muzaffer Demirhan'ın kariyeri ve Türkiye'de kayak sporunun tarihsel gelişimi bağlamında yorumlanmıştır. Niteliksel verilerin güvenilirliğini artırmak amacıyla kaynak çeşitliliği (data triangulation) esas alınmış; belgeler, görgül bilgiler ve akademik literatür arasında çapraz kontroller yapılmıştır.

Öncelikli olarak, Muzaffer Demirhan'ın hayatı ve kariyeriyle ilgili mevcut literatür taranmış, arşiv belgeleri, gazete haberleri, dergi makaleleri ve spor tarihine ilişkin akademik çalışmalar incelenmiştir. Bu kapsamda, Türkiye Kayak Federasyonu'nun kayıtları, ulusal ve uluslararası spor organizasyonlarına ilişkin resmî belgeler ile dönemin basın arşivlerinden elde edilen veriler çalışmanın temel veri kaynaklarını oluşturmuştur.

Buna ek olarak, Türkiye'de kayak sporunun gelişimi, spor altyapısı ve ekonomik koşullar bağlamında yapılmış akademik yayınlar, raporlar ve tarihsel analizler değerlendirilmiştir.

Bu tez çalışmasında, Gümüşhaneli milli kayakçı Muzaffer Demirhan'ın yaşam öyküsü, spor kariyeri ve Türkiye'de kayak sporuna sağladığı katkılar derinlemesine ve çok boyutlu olarak incelenmiştir. Araştırma sürecinde nitel araştırma yöntemi, betimsel analiz, sistematik derleme, birebir yüz yüze görüşmeler ve odak grup görüşmeleri gibi farklı veri toplama ve analiz tekniklerinden yararlanılmıştır.

3.4.Araştırma Deseni

Çalışma, nitel araştırma deseni çerçevesinde yürütülmüş olup, nitel veriler üzerinden anlamlı yorumlara ulaşmak amacıyla betimsel analiz yaklaşımı benimsenmiştir. Betimsel analiz, elde edilen verilerin sistematik biçimde özetlenerek sunulmasına olanak tanır ve araştırmacının yorumlarını doğrudan veriyle ilişkilendirmesine imkân sağlar (Yıldırım & Şimşek, 2020). Bu yöntem, özellikle tarihsel ve kişisel anlatıların çözümlenmesinde etkili bir analiz aracıdır.

1. Sistematik Derleme ve Literatür Taraması

Araştırmanın ilk aşamasında sistematik literatür taraması yapılmış ve bu bağlamda Muzaffer Demirhan'ın hayatına, spor kariyerine ve içinde bulunduğu döneme ilişkin yazılı belgeler belirli kriterlere göre seçilerek analiz edilmiştir. Sistematik derleme kapsamında aşağıdaki kaynaklar değerlendirilmiştir:

Türkiye Kayak Federasyonu arşiv kayıtları

Ulusal ve uluslararası spor organizasyonlarına ilişkin resmî belgeler

Dönemin gazeteleri, spor dergileri ve biyografik metinleri

Spor tarihi ile ilgili akademik kitaplar ve makaleler

Türkiye'de kayak sporunun gelişimini konu alan bilimsel raporlar

Bu kaynaklardan elde edilen veriler belgesel tarama ve içerik analizi yöntemleriyle sınıflandırılmış, tarihsel bağlam içerisinde karşılaştırmalı analiz tekniği kullanılarak değerlendirilmiştir.

2. Saha Çalışması: Gözlem, Birebir Görüşmeler ve Odak Grup Görüşmeleri

Araştırmanın ikinci aşamasında, saha çalışması yürütülmüş ve hem doğrudan gözlem hem de çeşitli görüşme teknikleri uygulanmıştır. Bu aşamada kullanılan yöntemler şunlardır:

Doğrudan Gözlem: Gözlemler, Gümüşhane ve çevresindeki kayak alanlarında, Muzaffer Demirhan'ın aktif sporculuk yaptığı mekânlarda gerçekleştirilmiştir.

Birebir Yüz Yüze Görüşmeler: Daha önce belirlenen kişilerle birebir ve yüz yüze yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşülen kişiler arasında eski sporcular, Demirhan'ı yakından tanıyan bireyler, aile üyeleri, bölge halkı ve yerel yöneticiler yer almıştır. Bu görüşmeler hem bireysel tanıklıklara hem de dönemsel koşullara dair derinlemesine bilgi sağlamıştır.

Odak Grup Görüşmeleri: Gümüşhane'de kayakla ilgilenen eski sporcular ve spor tarihçileriyle yapılan odak grup görüşmeleri, kolektif hafızanın derlenmesi açısından değerli veriler sunmuştur. Katılımcıların karşılıklı etkileşimiyle ortaya çıkan bu görüşmeler, olayların farklı bakış açılarıyla değerlendirilmesine olanak tanımıştır.

3.4.1.ÇVeri Toplama ve Analiz Süreci

Toplanan tüm veriler, tematik analiz, karşılaştırmalı analiz ve sınıflandırma teknikleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Görüşmelerden elde edilen ses kayıtları yazıya dökülmüş, içerik kodlanarak temalar belirlenmiştir. Veriler, Muzaffer

Demirhan'ın yaşam öyküsü ve Türkiye'de kayak sporunun tarihsel gelişimi bağlamında bütüncül biçimde analiz edilmiştir.

Araştırmada veri çeşitliliği (triangulation) ilkesine özel önem verilmiş; akademik literatür, görgül tanıklıklar ve arşiv belgeleri arasında çapraz kontroller sağlanmıştır. Bu yöntem, hem bulguların geçerliliğini hem de güvenilirliğini artırmıştır.

3.3.1. Muzaffer Demirhan Hakkında Röportaj Ve Yayınlar Gümüşhane Valilik Basın Yayın Müdürü Engin Doğu'nun Kaleminden

Türk kayak sporunun öncülerinden Muzaffer Demirhan, sadece sportif başarılarıyla değil, karakteri ve örnek yaşam tarzıyla da kuşaklar boyunca hafızalarda iz bırakmış önemli bir sporcudur. "Dağların delisi" olarak anılan Demirhan, Uludağ'ın sembol isimlerinden biri olmuş hem bireysel performanslarıyla hem de eğitici kimliğiyle Türkiye'de kayak sporunun gelişimine yön vermiştir.

Kayakla tanışması henüz 12 yaşındayken başlayan Demirhan, bu alanda tam 21 yıl boyunca Türkiye Şampiyonu olmayı başarmış ve toplamda 119 kez millî formayı giyerek kırılması güç bir rekorun sahibi olmuştur. 1948 İtalya, 1956 İsviçre, 1960 ABD ve 1964 Avrupa Kış Olimpiyatları'nda Türkiye'yi temsil etmiş; zor şartlar altında katıldığı olimpiyatlarda en iyi derecesi 25.lik olmuştur. 40 yaşında yeniden olimpiyat vizesi kazanmasına rağmen, genç sporculara fırsat tanımak adına hakkından feragat etmiş ve bu davranışıyla yalnızca bir sporcu değil, aynı zamanda örnek bir lider olduğunu göstermiştir.

2002 yılında 74 yaşında hayata veda eden Muzaffer Demirhan, arkasında sayısız ödül, madalya, yüzlerce öğrenci ve büyük bir miras bırakmıştır. Polonya'da elde ettiği Dünya 5.'liği ve Balkan Şampiyonlukları, onun uluslararası başarıları arasındadır. Kayak sporuna olan katkısı yalnızca bireysel başarılarla sınırlı kalmamış; oğlu Göksay Demirhan başta olmak üzere birçok sporcunun millî takıma katılmasına öncülük etmiştir.

Gururlu Mirasın Devamı: Göksay ve Zafer Demirhan, Muzaffer Demirhan'ın izinden giden oğlu Göksay Demirhan da başarılı bir millî kayakçı olarak spora damgasını vurmuştur. 1988 yılında Kanada'nın Calgary kentinde düzenlenen ve sigara içmenin yasaklandığı ilk olimpiyatlarda Türkiye'yi temsil eden Göksay Demirhan, çeşitli dünya ve Balkan şampiyonalarında da yer almıştır. Günümüzde ise Uludağ 1. Oteller Bölgesi'nde bulunan Olimpos Kayak Okulu'nu işletmekte ve burada hem babasının mirasını yaşatmakta hem de yeni kuşak sporcular yetiştirmektedir. Bu okul,

sadece bir eğitim kurumu değil, aynı zamanda Muzaffer Demirhan'ın yaşamını ve Uludağ'ın altın yıllarını yansıtan adeta bir kültürel bellektir.

Demirhan ailesinin spor arşivi ve hatıraları, Türk kayak tarihinin önemli bir parçasını oluşturmakta; spora adanmışlıkları ve kalıcı katkılarıyla bir gelenek hâline dönüşmektedir.

Muzaffer Demirhan'ın kayağa başlayış hikâyesini farklı farklı kişilerden dinledim... En doğrusunu oğlu Göksay Demirhan'ın da sıkça anlattığına göre, babası Muzaffer Demirhan'ın kayakla tanışma hikâyesi sıradanlıktan uzak, tam anlamıyla kaderin yön verdiği bir dönüm noktasıdır. Henüz çocuk yaşlarında oldukça hareketli ve okuldan uzak durmak isteyen Muzaffer, ailesinin kararıyla Bayburt'taki bir aile dostunun yanına gönderilir. Aile dostu Ekrem Amca, o dönemlerde nakliyat işiyle uğraşmaktadır. Muzaffer, onun yanında çalışarak şoförlük ve muavinlik gibi işlerle uğraşır, kamyonculuğun içinde büyür.

Ancak içindeki dağ sevgisi ve hareket tutkusu, Vauk Dağı'nın yollarında seyahat ederken onu farklı bir yöne sürükler. Dağın eteklerinde kayak yapan sporcuları her gördüğünde içi kıpır kıpır olur. Bir gün Trabzon'a yapılan bir yolculuk sırasında, Vauk Dağı'nın zirvesine yaklaşırken kamyon arıza yapar. Ekrem Amca, yedek parça temin etmek üzere Bayburt'a otostopla dönmek zorunda kalır ve Muzaffer'i araçta bırakır. Bu durum, onun hayatını değiştirecek anın başlangıcıdır.

Muzaffer, kamyonadan inerek kayak yapanların yanına doğru ilerler. Merakla izlediği bu sporu denemek ister ve oradakilere "Ben de kayabilir miyim?" diye sorar. Bu cesur çıkışı, orada bulunan rahmetli Dursun Bozkurt'un dikkatini çeker. Kim olduğunu sorar; Muzaffer, "Kamyoncu Ekrem'in yeğeniyim" cevabını verir. Bunun üzerine Dursun Bozkurt, "O zaman verin bakalım kayakları, denesin," der.

O dönemin ağır ve kaba kayak botlarını ayağına geçiren Muzaffer, yokuşu yürüyerek çıkar ve cesurca kaymaya başlar. Düşer, kalkar, yeniden dener... Ama asla korkmaz, yılmaz. Gösterdiği kararlılık ve cesaret, oradakilerin ilgisini çeker. "Bu sporu yapmak ister misin?" diye sorduklarında, "Çok isterim ama Ekrem ağabey izin vermez," yanıtını verir. Ancak aldığı cevap umut doludur: "Sen merak etme, biz ondan izin alırız."

Muzaffer Demirhan o gün birkaç kez daha kayar, ardından sevinçle kamyonu geri döner. Fakat o an, hayatında yeni bir kapının açıldığını çoktan hissetmiştir. İşte, zirveye uzanan yolculuğun ilk adımı böyle atılmıştır — karla kaplı Vauk Dağı'nda, bir arıza molasında.

Muzaffer Demirhan'ın hayatı, zorluklarla şekillenen ama tutkuyla yön bulan bir spor yolculuğunun adıdır. Henüz çocukken başlayan kayak sevdası, her türlü yasağa, engellemeye ve fiziksel cezaya rağmen içten gelen bir tutkuyla büyümüş ve onu Türk sporunun efsaneleri arasına taşımıştır.

Her şey, Vauk Dağı'nda kamyon arızası sırasında kayakçılarla karşılaşmasıyla başlar. Kayak yapan sporculara yaklaşır, izler, sonunda dayanamayıp “Ben de kaymak istiyorum” der. Cesaretiyle orada bulunanların dikkatini çeker, özellikle de rahmetli Dursun Bozkurt'un. Dursun Bey, birkaç gün sonra Muzaffer'in yanına gelerek onu yetiştirmek istediklerini söyler. Ancak yanında çalıştığı Ekrem Amca bu fikre şiddetle karşı çıkar. “Köyden bana emanet ettiniz, ya başına bir şey gelirse?” der ve hatta bu istekten ötürü küçük Muzaffer'i cezalandırır. Ama o artık kayaktan vazgeçemez hâle gelmiştir.

O günden sonra gizlice kayakçıların yanına kaçmaya başlar. Kayak onun için artık sadece bir spor değil, bir direniş ve umut sembolüdür. Kendi kayaklarını yapmaya karar verir. Zigana yolu üzerindeki en kıvrık ağaçları toplar, Bayburt'ta bir marangozun yardımıyla şekillendirir. Ancak ayakkabısı yoktur; bu nedenle bir hamamdan takunya çalar ve onları çivileyerek doğaçlama kayaklar üretir. İki sopa alır eline, hepsi bu kadar. O artık hazırdır.

Fakat bu yeni kayakları da uzun süre yaşayamaz. Ekrem Amca onu bir kez daha yakalayınca hem döver hem de bin bir emekle hazırladığı o ilkel kayakları sobada yakar. Ama içindeki kar tutkusunu söndüremez. Dursun Bozkurt ve Bayburt'un ileri gelen isimleri, Ekrem Amca'ya baskı yapar. Sonunda “Bir yeri kırılırsa, sizden bilirim” diyerek gönülsüz de olsa izin verir. İşte böylece Muzaffer Demirhan'ın profesyonel kayak kariyeri resmen başlar.

Bu başlangıç, lakabının da ilham kaynağı olur. O dönemlerde "kayak" kelimesi halk arasında henüz yerleşmemiştir; İngilizce'den bozma şekillerle "sky", "iski", "siki" ya da en yaygın hâliyle "izgi" denmektedir. Muzaffer'in çocuk yaşta izgiye duyduğu bu derin bağlılık, ona "İzgici Muzaffer" lakabını kazandırır. Bu lakap, onun karakterini, sevdasına olan direncini ve halkla bütünleşmiş kişiliğini yansıtır.

Henüz 16-17 yaşlarındayken ilk olimpiyatına katılır. 1946'da Türkiye adına İsviçre'ye gider. O dönemde millî takım daha aktif ve güçlüdür; 6-7 sporcuyla farklı branşlarda yarışmalara katılır. Demirhan, sadece kayakçı değildir; aynı zamanda çok yönlü bir spor insanıdır. Başladığı her yarış, Türkiye adına bir onur ve azmin zaferi olmuştur.

Muzaffer Demirhan, Türk kayak sporunda çok yönlülüğü ve disipliniyle öne çıkan bir sporcu olarak, aynı anda atlama, iniş, slalom, kayaklı koşu ve kombine branşlarında yarışma başarısı göstermiş ender isimlerden biridir. Sporculuk yaşamı boyunca elde ettiği başarılar, kayak camiası tarafından büyük bir saygı ve hayranlıkla anılmaktadır.

Demirhan, yaklaşık 35–36 yaşlarına geldiğinde, özellikle kayaklı koşu disipliniinde fiziksel yorgunluğun arttığını fark ederek bu branştan çekilmiştir. Ancak spor kariyerini tamamen noktalamadan önce, 41 yaşında Türkiye Şampiyonu olarak bir kez daha zirveye çıkmış ve aynı yıl yeniden olimpiyat takımına seçilmiştir. Bu noktada, hem kendi kararı hem de çevresindekilerin teşvikiyle olimpiyat hakkından feragat ederek yerini genç sporculara bırakmayı tercih etmiştir. Eğer bu karardan vazgeçseydi, beşinci olimpiyatına katılarak günümüzde hâlâ kırılmamış bir başarıya imza atmış olacaktı. Ne var ki bu başarı, resmî kayıtlarda yer almamıştır ve uzun süre dört kez olimpiyatlara katılmış sporcu sayısı oldukça sınırlı kalmıştır.

Muzaffer Demirhan'ın sporculuk hayatı yalnızca başarılarla değil, aynı zamanda unutulmaz anılarla da doludur. Bunlardan biri, Erzurum Kop Dağı'nda yaptığı atlama antrenmanına dayanmaktadır. O dönemde atlama kulelerinin bulunmadığı koşullarda, Demirhan kendi imkânlarıyla bir trampelen hazırlamış ve antrenmanını sürdürmüştür. Sisli bir havada yaptığı bu antrenman sırasında, karayolları işçileri çalışmakta olduğu esnada, üzerlerinden atlayan bir figür görerek paniğe kapılmış ve olayı doğaüstü bir varlıkla ilişkilendirerek kaçmışlardır. Durumu bilen şefin, işçileri sakinleştirmek için Demirhan'dan tekrar atlamasını rica etmesi üzerine, Demirhan bir kez daha atlamış ve bu olay sonrasında işçilerin korkuları giderilmiştir. Demirhan, bu olayı yıllar boyunca gülümseyerek ve büyük bir neşeye anlatmıştır.

Ayrıca, sporculuğu sırasında ona takılan "Deli Muzaffer" ve "İzgici Muzaffer" gibi lakaplar, onun cesaretini, kar tutkusu karşısındaki tutkusunu ve alışılmışın dışındaki spor tarzını yansıtmaktadır. "İzgici" ifadesi, halk arasında kayak teriminin henüz yerleşmediği yıllarda kullanılan bir sözcük olup, kayak tutkusunu anlatan yöresel bir yakıştırmadır.

Teknik açıdan incelendiğinde, Muzaffer Demirhan'ın kayak stili dönemine göre oldukça yenilikçi ve öngörülüdür. 1950'li yıllarda kayak bağlama sistemleri bugünkü kadar gelişmiş olmadığından, ayakkabılar kayağa ip veya çelikle bağlanırdı ve düşme esnasında kayaklardan kurtulmak mümkün olmazdı. Bu durum, sporcular arasında sıkça görülen ayak kırıklarıyla sonuçlanırdı. O yıllarda yaygın olan teknik, kayakların birbirine bitişik olarak kapalı pozisyonda kullanılmasıydı. Buna karşın Demirhan, ayaklarını açık tutarak kaymayı tercih etmiştir. Bu teknik, günümüzde "carving"

(karvin) olarak adlandırılan, kalça ve omuz genişliği kadar aralık bırakan doğal denge pozisyonuna karşılık gelmektedir. Carving tekniği kayak sporuna yaklaşık 15–20 yıl önce entegre edilmişken, Demirhan bu tekniği içgüdüsel olarak çok daha erken dönemde kullanmıştır. Dolayısıyla, onun bu yönüyle teknik anlamda da çağının önünde bir sporcu olduğu söylenebilir.

Türk kayak sporunun öncü isimlerinden biri olan Muzaffer Demirhan, özellikle 1940’lı ve 1950’li yıllarda elde ettiği ulusal ve uluslararası başarılarla yalnızca bir sporcu değil, aynı zamanda bir spor kültürü taşıyıcısı hâline gelmiştir. Ancak ne yazık ki, yaşamı boyunca Gümüşhane’yi defalarca başarıyla temsil etmiş olmasına rağmen, vefatında bu emeğin karşılığını tam anlamıyla görememiştir. Ailesi tarafından da ifade edildiği üzere, Gümüşhane’ye karşı duygusal bir kırgınlık söz konusudur. Oysa Demirhan, yıllarca hem ulusal hem uluslararası düzeyde Gümüşhane adını gururla taşıyarak bu ilin spor kültürüne büyük katkı sağlamıştır.

Demirhan’ın oğlu Göksay Demirhan, babasının hayatının önemli bölümünün Bayburt’ta geçtiğini belirtmekle birlikte, “Gümüşhane ya da Bayburt fark etmez, bizim için her ikisi de aynı değerde,” diyerek bölgesel aidiyet anlayışının üstünde bir duruş sergilemiştir. Bu tutum, spor mirasının belirli bir coğrafyaya hapsedilmemesi gerektiğini; aksine, bu tür kıymetli figürlerin çok daha geniş bir çerçevede sahiplenilmesi gerektiğini göstermektedir.

Spor camiası içinde bazı girişimler, örneğin Dursun Bozkurt adına düzenlenen "Ustalara Saygı Kupası", bu değerlerin yaşatılması için anlamlı adımlardır. Ancak Göksay Demirhan’a göre bu yeterli değildir. Demirhan gibi isimlerin hikâyeleri, genç nesillere düzenli olarak anlatılmalı, seminerler ve eğitim programlarıyla aktarılmalı, tesislere ve organizasyonlara isimleri verilerek kalıcı hâle getirilmelidir.

Göksay Demirhan, halen Uludağ 1. Oteller Bölgesi’nde Olimpos Kayak Okulu’nu işletmektedir. Bu okul, yalnızca kayak eğitimi veren bir kurum değil, aynı zamanda Muzaffer Demirhan’ın anılarını ve kayak tarihinin izlerini taşıyan kültürel bir mekân işlevi de görmektedir. Okulun duvarlarında yer alan anılar ve fotoğraflar, Yeşilçam’ın altın çağında Uludağ’a gelen sanatçılardan, dönemin önemli sporcularına kadar pek çok ismi hatırlatmakta; adeta bir “Muzaffer Demirhan Müzesi” niteliği taşımaktadır. Ancak Demirhan, Uludağ’daki kayak altyapısının yıllar önce yapılan yanlış planlamalar nedeniyle yetersiz kaldığını ifade etmektedir. 1950’li yıllarda hazırlanan ve Avusturyalı uzmanlarca oluşturulan master planın uygulanmaması, pistlerin yetersiz uzunlukta kalmasına neden olmuştur. Demirhan’a göre, günümüzde Avrupa ve Amerika’daki

kayak merkezlerinde 10–15 kilometrelik pistlerde kayak yapılabilirken, Uludağ'daki pistler bu seviyenin oldukça gerisindedir.

Radikal bir yeniden yapılandırma önerisinde bulunan Demirhan, devletin finansal destek sağlayarak Uludağ'ı baştan sona yeniden planlaması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu kapsamda, otellerin yerleri belirlenmeli, tesislere iki yıllık geçici kapama süresi verilerek tüm altyapı çağdaş standartlara uygun şekilde yeniden inşa edilmelidir. Ancak böyle bir dönüşümde istihdam ve ekonomik faaliyetlerin geçici olarak sekteye uğrayacağı da göz önünde bulundurulmalıdır.

Son yıllarda Türkiye'deki bazı kayak merkezleri, Uludağ'a alternatif olabilecek düzeye gelmiştir. Özellikle Erzurum Palandöken, Erzincan, Erciyes ve Bulgaristan'daki Bansko gibi merkezler, uzun pistleri ve uygun fiyat politikalarıyla ön plana çıkmaktadır. Demirhan, Palandöken'in güney cephesinde yer alan 7,5 kilometrelik pistin özellikle yeni başlayanlar için uygun olduğunu belirtmektedir. Bunun yanı sıra Erciyes'in son yıllarda büyük gelişim gösterdiğini, Erzincan'da ise şehir merkezine yalnızca 10 km uzaklıkta konumlanan 7 kilometrelik pistin önemli bir potansiyel sunduğunu dile getirmektedir.

Demirhan ayrıca, Bayburt sınırları içinde yer alan Kop Dağı'nın da önemli bir kayak merkezi olabileceğini ancak planlama ve sahiplenme konularında sıkıntılar yaşandığını ifade etmektedir. Ona göre, Bayburt halkının bu alana daha fazla sahip çıkması, bölge turizmi açısından önemli bir fırsat yaratabilir.

1932 yılında Gümüşhane Yayladere Köyü'nde doğdu. 107 (kendi ifadesine göre 119 kez) milli olan ve ulaşılması güç bir rekora ulaşan Muzaffer Demirhan Gümüşhane'de ve Türkiye'de kayağın simgesi haline gelmiştir. Babası Hüsnü Bey'dir. 12 yaşında Gümüşhane Ortaokulu Beden Eğitimi Öğretmeni Nadir Ülkü'nün teşvik ve yönetiminde kayağa başladı ve henüz 16 yaşında milli formayı giydi. 1948, 1956, 1960 ve 1964 Kış Olimpiyatları'nda Türkiye'yi temsil etti.

1948–1968 arası 20 yıl milli formayı sırtından hiç çıkarmadan Balkan ve Dünya Şampiyonlarında Türkiye'yi başarıyla temsil etti. Gümüşhane'nin mütevazı ve efendi, karlı dağların deli dolu çocuğu Muzaffer Demirhan olimpiyatlarda 25. lik, 1952'de (İtalya-Koride) 28.lik, 1956'da Avusturya İşburk'ta inişlerde ferdi 32.lik, büyük slalomda 40.lik, Balkan Yarışlarında 1. ve 2. lik, Polonya Zekapane Kış Sporları Merkezinde yapılan DDY Milli Takım Dünya Şampiyonası'nda Dünya 5.liği ve Uludağ'da Uluslararası şampiyonluğu ülkemize kazandırdı.

Gümüşhane'de kayak sporunun simgesi olarak halkın gönlünde taht kurdu. Milli kayakçılığı yanında Bursa Uludağ'da kayak öğretmenliği yapmış, kardeşi, iki oğlunu ve

birçok Gümüşhaneliyi milli takım seviyesinde yetiştirdi. Yetiştirdiği sporcuların birçoğu bugün Uludağ'da kayak öğretmenliği yapmaktadır. İsmi Uludağ'da bir kayak pistine ve Gümüşhane'de evinin bulunduğu sokağa verildi. 12.11.2002'de 74 yaşında vefat etti. Emirler Mezarlığı'nda defnedildi.

3.3.2. Muzaffer Demirhan Kimdir?

1932 yılında Gümüşhane Yayladere Köyü'nde doğdu. 107 (kendi ifadesine göre 119 kez) milli olan ve ulaşılması güç bir rekora ulaşan Muzaffer Demirhan Gümüşhane'de ve Türkiye'de kayağın simgesi haline gelmiştir. Babası Hüsnü Bey'dir. 12 yaşında Gümüşhane Ortaokulu Beden Eğitimi Öğretmeni Nadir Ülkü'nün teşvik ve yönetiminde kayağa başladı ve henüz 16 yaşında milli formayı giydi. 1948, 1956, 1960 ve 1964 Kış Olimpiyatları'nda Türkiye'yi temsil etti.

1948–1968 arası 20 yıl milli formayı sırtından hiç çıkarmadan Balkan ve Dünya Şampiyonlarında Türkiye'yi başarıyla temsil etti. Gümüşhane'nin mütevazı ve efendi, karlı dağların deli dolu çocuğu Muzaffer Demirhan olimpiyatlarda 25. lik, 1952'de (İtalya-Koride) 28.lik, 1956'da Avusturya İşburk'ta inişlerde ferdi 32.lik, büyük slalomda 40.lik, Balkan Yarışlarında 1. ve 2. lik, Polonya Zekapane Kış Sporları Merkezinde yapılan DDY Milli Takım Dünya Şampiyonası'nda Dünya 5.liği ve Uludağ'da Uluslararası şampiyonluğu ülkemize kazandırdı.

Gümüşhane'de kayak sporunun simgesi olarak halkın gönlünde taht kurdu. Milli kayakçılığı yanında Bursa Uludağ'da kayak öğretmenliği yapmış, kardeşi, iki oğlunu ve birçok Gümüşhaneliyi milli takım seviyesinde yetiştirdi. Yetiştirdiği sporcuların birçoğu bugün Uludağ'da kayak öğretmenliği yapmaktadır. İsmi Uludağ'da bir kayak pistine ve Gümüşhane'de evinin bulunduğu sokağa verildi. 12.11.2002'de 74 yaşında vefat etti. Emirler Mezarlığı'nda defnedildi.

3.3.3.40 Biyografi Gümüşhane Üniversitesi

Muzaffer Demirhan, 1932 yılında Gümüşhane'nin Yayladere köyünde doğdu. İlk ve orta öğretimini Gümüşhane'de tamamlayan Demirhan, ortaokul sıralarında Beden Eğitimi Öğretmeni Nadir Ülkü'nün yönlendirmesiyle kayak sporuna başladı. Azimli bir mizaca sahip olan Demirhan, 16 yaşında millî oldu. 1948, 1956, 1960 ve 1964 Kış Olimpiyatları'nda Türkiye'yi temsil etme başarısı gösterdi. 15 yıl üst üste Türkiye şampiyonu olan Muzaffer Demirhan, 107 kez Türkiye'yi çeşitli organizasyon ve olimpiyatlarda temsil etmiştir. 1948-1968 yılları arasında sürekli millî forma sahibi olmuş, Kış Olimpiyatlarında, Balkanlarda ve çeşitli şampiyonalarda Türkiye'yi

başarıyla temsil etmiştir. Gümüşhane’de kısıtlı imkânlarla kayak sporu yapan DEMİRHAN, azim, inanç ve kararlılığıyla çeşitli uluslararası organizasyon ve şampiyonalarda birincilik, ikincilik, beşincilik, 25.lık, 32.lık, 40.lık gibi dereceler elde etmiştir. Türk sporunun örnek insanları arasında gösterilen DEMİRHAN, cesareti ve kararlılığı yönüyle “Deli Muzaffer” lakabıyla da tanınır: “Eski kayakçılar hiç kimsenin kayakla uğraşmadığı zamanlarda dağda geçirdikleri günleri anlatırken o kadar mutlular ki. Şimdi aralarında olmayan ama kayak denince Erzurumluların gönlünde ayrı bir yeri olan Deli Muzaffer’den (Demirhan) de bahsediyorlar bize. “Avrupa’ya yarışmaya giderdik. Yabancı gazeteciler hep onun fotoğraflarını çekerti.” diyor Hilmi Bey. “Hepimizden farklı bir stili vardı.” diye devam ediyor Metin Bey. “O zamanlar kayaklar ince uzundu, şimdiki gibi kısa ve geniş değildi. Muzaffer iki ayağıyla kayardı, Av- 40 BİYOGRAFİ 124 rupalılar ve bizler ise tek ayak üzerinde kayardık. Bugün dünyada herkes Muzaffer’in 50 yıl önceki stiliyle kayıyor. Bilmeden doğru stille kayıyordu o.” Gümüşhane’nin ve kayak sporunun unutulmazları arasında yer alan Muzaffer DEMİRHAN örnek tavırlarıyla da Gümüşhanelilerin ve milletimizin gönlünde önemli bir yer edinmiştir. Millî kayakçılığının yanı sıra Bursa’da kayak öğretmenliği yapmıştır. Ferdî olarak bu sporu yapmakla yetinmeyen DEMİRHAN, kardeşinin, iki oğlunun ve birkaç Gümüşhaneli sporcunun millî olmasına öncülük etmiştir. Muzaffer DEMİRHAN’ın oğlu Göksay DEMİRHAN şu anda kayak millî takımının önemli sporcularındandır ve ulusal ve uluslararası yarışmalarda başarılı dereceler elde etmektedir. Halen yetiştirdiği sporculardan Bursa Uludağ’da kayak öğretmenliği yapanlar bulunmaktadır. 2002 yılında 74 yaşında hayatını kaybeden kayak sporumuzun ünlü ismi Muzaffer DEMİRHAN ‘ın adı Uludağ’daki bir kayak pistine ve Gümüşhane’deki bir sokağa verilmiştir (Kılıç, 2010; Kırcalı, 1976; Yücel, 2009).

3.3.4. Erzurum Kış Sporları Tarihi Kitabı 1915-2011

Gümüşhane’nin Yaylıdere Köyü’nden olan Muzaffer Demirhan, 1950’lerde sık sık Erzurum adına yarışmalara katılıp, federasyon listelerinde de Erzurum ekibi arasında gösterilmiştir. Dolayısıyla, bu büyük kayakçıyı da Erzurum kayakçıları arasında anmak mümkündür.

1950’lerin sonunda Demirhan, Erzurum Demirspor Kulübü’nün kayakçısı olup, bu kulüp adına yarışmalara katılıyordu. Örneğin Şubat 1958’de Polonya’nın Zakopane kentinde Demir yolları arası Dünya Şampiyonasına Erzurum Demirspor Kulübü’nün diğer kayakçıları ile birlikte Erzurum adına gitmişti.

Muzaffer Demirhan, Türkiye adına yurt dışında ve özellikle kış olimpiyatlarında en fazla yarışan ve en büyük başarıları kazanan birinci kuşak kayakçılar arasında yer alıyordu. Türkiye'nin katıldığı 1948, 1956, 1960 ve 1964'teki uluslararası olimpiyatların hepsine üst üste katılan kayakçı Muzaffer Demirhan'dı. Demirhan kayakçılık hayatı boyunca 40'tan fazla ulusal müsabakaya katılan ender kayakçılardan birisiydi.

Türk kayak sporu ile ilgili bir kitap kaleme almış olan milli kayakçı Şaktimur, Demirhan hakkında şunları söylemektedir:

“Gümüşhane'nin Bayburt bölgesinden yetişmiş milli takımın iniş, slalom, büyük slalom yarışlarının komple kayakçısıdır. Bütün müsabaka yarışlarında girdiği de olmuş, Allah yapısı geniş kalçası üzerine yumulacak ve ayaklarını açarak olanca enerjisini yarışmalarda harcamasını iyi bilerek, sürat yapmaktan korkmayan ve daima sonuca giden gözü pek, Dünya'da inilecek pist bulunmayan ve bir eşi daha yurdumuzda gelmemiş olan, milli takımın katıldığı Türkiye birinciliklerinde en fazla şampiyonluk almış bir kayakçıdır.”

Yurt dışındaki temaslarımızda da Muzaffer Demirhan, en iyi dereceleri kazanmıştır. Kayak sporuna âşık ve kendini öylesine adamıştır ki, onu kamplarda aradığınız zaman hep kayaklarıyla uğraşır bulursunuz.

Türkiye birinciliklerinde her üç yarışın toplamı yapıldığından, Muzaffer Demirhan daima kazançlı çıkardı. Milli kayak kamplarında yarışmaların yapılacağı gece herkes eğlenirken o erkenden yatar ve kayaklarıyla uğraşır... Muzaffer Demirhan'ı kayak sporumuzun en büyüğü olarak şükranla anıyorum.

Muzaffer Demirhan, ilk kuşak Türk kayakçıları arasında cesareti ve sürati ile ön plana çıkan bir kayakçıydı. Bu nedenle kendisine değişik lakaplar takılmıştı. İlk milli kayakçı Şaktimur bu konuda ilginç hikâyeler anlatır.

*“1948 Olimpiyatından üç yıl sonra, 1951 yılında önce Yugoslavya'nın Üsküp şehri yakınındaki Şar Planisa Dağı'nda Popova Şapka denilen Kayak Merkezinde düzenlenen yarışma ile Avusturya'nın Kitzbühel Kayak Merkezi'nde Hahnenkam Dağı'nda tertiplenen uluslararası yarışmalara davetli olarak katıldık... Bütün gözler ve bilhassa Yugoslavlar bizi adım adım takip ediyorlardı. Üç buçuk km'lik çok uzun bir iniş pisti vardı. Özel olarak atlatan tepecikler yapmışlar ve buradan geçerken ne kadar süratle ve nasıl atlanıldığını Yugoslav idarecileri gözlüyorlardı. Bir aralık Asım Kurt'la birlikte bizim çocukları en çok atlatan bu tepenin dibinde durup seyrettik. Ve hepsi de mükemmel surette atlayıp yola devam ettiklerini gördük.

Arkadaşlar Muzaffer Demirhan'a 'Deli Oğlan' ismini takmışlardı ve kısaca Deli derlerdi. Muzaffer atlatan tepenin üzerine gelince olanca hızla havalanıp çok uzun mesafe alarak piste düşüyor ve zaman kazanıyordu. Hâlbuki diğer milletlerin kayakçıları tepeye gelince tehlikeli bir atlamaya uğramamak için çömeliip hız kesiyorlardı. Gözetleyen Yugoslav idarecileri Muzaffer'i böyle görünce, o gece toplanıp pistteki bu noktaların yerini değiştirdiler. Hâlbuki çalışmaya aç kayakçılarla resmî pistlerde sebepsiz yere değişiklik yapılamazdı. Bütün itirazlar ise kabul edilmemekteydi.

Yugoslavya'dan sonra Avusturya'ya Kitsbühel'e gittik... Bizim milli takım elemanlarından en iyi dereceleri Muzaffer Demirhan, Osman Hız ve Cevdet Çakar yaptılar. Asım Bey'le ben, pistin yukarısında ve bir kısmında yarışçıların görebilen hâkim bir yerde bilhassa en yüksek atlatan kapıya yakın bir yerde seyretmeye koyulduk. Osman ve Cevdet akıllı olarak bu virajları dönerek geçtiler. Muzaffer'in çıkış sırası gelince hoparlörler bağırmaya başladı, 'Türk kayakçı Demirhan çok iyi gidiyor. Birinciden az farkla başta geçti, viraja giriyor. Erste (birinci) deyince nasıl seviniyorduk. Deli oğlan viraja girerken bir atladi, doğru yatakların üstüne gidiyor dedik amma, nasıl oldu hala tazalığını acizim. Havada dönüş yaparak pistin en alt noktasına düşmez mi. Şaşırmamak imkânsızdı. O anda hoparlörlerdeki ses Muzaffer'in derecesinin en öndekiler arasında olduğunu bağırıyordu. Şimdi kulaklarımız hoparlörden dökülen kelimelerde, gözümüz onu takip ediyordu. Havada dönüp pistin sonunda ve orta yere düştükten sonra olanca hızla yoluna devam eden Muzaffer, ikinci tehlikeli virajda bir açımızın dışına çıkarak varışa doğru adeta uçuyordu. Bir ara görüş açımızın dışına çıkan Muzaffer için hoparlörde ilk beş arasında yarışı tamamlayacak diye duyunca sevincimizden Asım Bey'le birbirimize sarıldık ki, bir ses 'Ah abaschade, yazık, Türk kayakçı Demirhan düştü, kalkıp devam ediyor ve varışı geçti wundershön - çok güzel' seslerini duyduk ve nasıl üzüldük anlatamam. Varış kapısına çok yakın bir yerde nasıl düşersin, en iyi ve en tehlikeli iki virajı kapıyı havada dönerek atlayarak geç de, en kolay yerde düş, olur mu böyle şey Deli oğlan, ne yaptın sen!

Yarışma sonunda Muzaffer'in 18. olduğunu öğrendik. En azından dördüncü ve beşinci olsaydı, Türkiye'ye döndüğümüzde kayak sporundaki yerimizin ve milli takımımızın nasıl başarılı olduğunu göğsümüzü gererek ve haykırarak anlatacaktık. Yeri asla doldurulamayacak olan milli takım işte böyle dereceler yapmıştı. Avusturya federasyon başkanı şaşkın ve ilk defa ülkelerinde gördükleri milli kayak ekibimiz için şöyle demişti: "Bu çocuklar harika bir performans ve inatçı bir kabiliyete sahip çok cesur kişiler olmalı ki."

O gece Avusturya Kayak Federasyonu'nun daveti nedeni ile Muzaffer'e özel olarak bir kupa verdiler.

5 Nisan 1964 tarihli Milliyet Gazetesi'nde Muzaffer Demirhan hakkında şu ifadeler kullanılmıştır:

“Türkiye ve Orta Doğu'nun en süratli ve teknik kayakçısı olarak kabul edilen evli, dört çocuklu, otuz yaşındaki Muzaffer Demirhan'a ‘Dağların Kralı’ adı takılmıştır.”

On beş yıldan beri devamlı olarak Türkiye iniş ve slalom şampiyonu, aynı zamanda on beş defa milli olan ve şimdiye kadar yapılan beynelmilel temaslarımızda (yarışmalarda) en yüksek dereceleri alan Muzaffer Demirhan, bugüne kadar tek bir sigara içmediği gibi ağzına içki de koymamıştır. Beş vakit namazını kılan ve yarışlarda dahi bunu bozmayan “Dağların Kralı” bu muvaffakiyetini devamlı çalışmasına borçludur...

17-19 Nisan'da yapılacak olan Uludağ Beynelmlel Kayak Yarışları'na hazırlanmakta olan Muzaffer Demirhan “Daha üç yıl kayak bırakmayacağım. Halen on üç yaşında olan oğlumu yetiştiriyorum. Onun beni geçtiği gün kayak pistlerinden çekileceğim demektedir.”

1960'ların ikinci yarısına kadar aktif kayakçılık hayatını sürdüren, bu süre içinde milli formayı 119 defa giyen, 15 yıl geçilmeden Türkiye Şampiyonu olan ve dört kez olimpiyatlara katılan Demirhan, daha sonra milli takımlarda kayak hocalığı yaparak hizmetlerine devam etmiştir.

3.3.5. Geçmişten ve Günümüze Gümüşhane

3.3.5.1. Kayak

Kış mevsiminin uzun geçtiği Gümüşhane'de kayak, spordan çok boş zamanları değerlendirme ve bir eğlence uğraşı olarak ortaya çıktı. Doğuştan kar ve kışla tanışan Gümüşhane çocuğu daha emeklemeye başlarken, kar üzerinde dengeli kalarak yürümeyi de öğrenir. Komşuya çeşmeye, okula, okuldan eve giden çocuk, dairesine giden memur, işine giden esnaf 6 aylık kış süresince karda ve buzda yürümek, düşüp kalkmak, kaymak ve mecburen kaymayı öğrenmek zorundadır.

İşte bu şekilde karla iç içe olan ilimizde buna paralel olarak, kış sporu olan kayak önceleri eğlence olarak ortaya çıktıysa da 1940'lı yıllarda millî takımlar seviyesinde sporcuların ortaya çıkmasıyla kayak ilimizde öncelikli spor haline gelmiştir.

İlimizde kayağa olan bu tutkudan ötürü 1939'lu yıllarda Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü'nden temin edilen kayaklarla ilimizde kayak şubesi kurulmuştur.

Nitekim 1940 yılında Federasyon'dan temin edilen kayaklarla iştirak edilen ve Erzurum'da yapılan kayak yarışmalarında ilimiz sporcuları takım halinde birinci olmuşlardır.

1932 yılında Gümüşhane'nin Yayladere Köyü'nde doğan, yukarıda bahsettiğim gibi 107 defa (kendi ifadesine göre 119 kez) millî olan ve ulaşılması güç bir rekora ulaşan Muzaffer DEMİRHAN Gümüşhane'de ve Türkiye'de kayağın simgesi hâline gelmiştir. 12 yaşında iken Gümüşhane Ortaokulu Beden Eğitimi Öğretmeni Nadir ÜLKÜ' nün teşvik ve yönetiminde kayağa başlamış ve henüz 16 yaşında iken millî formayı giymiştir.

1948-1968 yılları arasında 20 yıl boyunca millî formayı sırtından hiç çıkarmadan (1948-1952-1956-1960-1964) Kış Olimpiyatları'nda, Balkanlarda ve Dünya Şampiyonalarında Türkiye'yi başarıyla temsil etmiştir.

Gümüşhane'nin mütevazı ve sevdalı, karlı dağların deli dolu çocuğu Muzaffer DEMİRHAN olimpiyatlarda 25.'lik, 1952'de (İtalya'nın Kortina şehrinde) 32.'lik, Büyük 28.'lik, 1956'da Avusturya'nın İnsbruk şehrindeki inişlerde 40.'lık, Balkanlarda yapılan yarışlarda I. ve II.'lik, Polonya'nın slalomda ise 40.'lık elde etmiştir.

Zakopane kış sporları merkezinde yapılan devlet demir yolları millî takımlar dünya şampiyonasında da dünya 5.liğini, Uludağ'da uluslararası şampiyonluğunu ülkemize kazandırmıştır.

Son olarak 1967 yılında uluslararası Uludağ kupası kayak yarışmalarına katılan kayak sporunun “emektarı” Türk Kayak Tarihinin gelmiş geçmiş en büyük şampiyonu unvanını halen elinde tutmaktadır.

Gümüşhane'nin bağrından çıkan bu ünlü sporcu, Gümüşhane'de kayak sporunun bir simgesi olarak halkın gönlünde taht kurmuştur.

Muzaffer DEMİRHAN sadece millî bir kayakçı olmakla kalmamış, kardeşini, iki oğlunu birçok Gümüşhane' li genci millî takım seviyesinde yetiştirmiştir.

Demirhan'lar kayağa bir ekol oluşturmuşlardır. Demirhan'ın yetiştirdiği sporcuların birçoğu bugün Uludağ'da kayak öğretmenliği yapmaktadırlar.

Oğlu Göksay DEMİRHAN ise halen millî takımın asli elemanıdır. Yurtiçi ve uluslararası yarışmalarda başarılı dereceler elde etmektedir. 16-28 Şubat 1988 de Kanada'nın Kalgari Kasabasında yapılan 15. kış olimpiyatlarına katılan Göksay DEMİRHAN millî takımda ülkemizi temsil etmiştir.

Muzaffer Demirhan'a haşlayan mazisi çok renkli ve zengin olan Gümüşhane Kayağı Zigana Dağı Gümüş kayak Merkezinin 1987 yılında hizmete girmesiyle son yıllarda yeniden ve hızla gelişmeye başladı. Zigana dağlarında kayak gösterileri ilk kez

17 Mart 1968 tarihinde zamanın Valisi Sayın Münir GÜNEY beyefendi tarafından Zigana Dağı Gümüş kayak ve Atıcılık Bayramı adı altında düzenlendi. İlimizden başka, çevre il ve ilçelerden de büyük ilgi gördü. Çok sayıda halk gösterileri izlemek üzere Zigana'lara tırmandı. 23 Mart 1969 yılında Vali Sayın M. Naci KINACI tarafından tekrar edildi ise de, sonraki yıllarda devam ettirilemedi.

Aradan geçen 20 yıllık süre zarfında kayak eğitimi giderek azaldı ve yok olma sınırına yaklaştı. Ancak, 1987 yılında Zigana Dağı'nın geçidinde dağın kuzeye bakan yamaçlarındaki kayak pistleri üzerine inşa edilen 700 m. lift boyuna ve saatte 843 kişi taşıma kapasitesine sahip 300 beygir gücündeki dizel motorla çalışan teleski tesisi bu ana sporumuzu yeniden atılıma geçirdi.

50 Takım eğitim kayağı ile her kış halka ve gençlere kayak yaptırma ve kayak sporunu tanıtmaya imkânımız doğdu. Kış sporları dağcılık, atıcılık ve avcılık, yayla ve yaz turizmi için çok üstün tabii zenginliklere sahip Zigana Dağları ve Gümüş kayak Merkezi'mizde şu anda 16 yataklı bir kamp binamız mevcut olup, 30 yataklı bir binanın inşaatı da devam etmektedir. Gümüş kayak Merkezimizde son üç yıl içinde 10-16 yaş grubundan 30 müsabık sporcu yetişmiştir.

3.4. 58 Plus Kış Sporları Dergisi

3.4.1.1936'dan Bugüne Türkiye'nin Kış Olimpiyatları Tarihi

Türkiye'nin Kış Olimpiyat Oyunları macerası Garmisch-Partenkirchen'de başladı. 1936'dan bu yana 16 kez bu büyük organizasyonda ay-yıldızlı sporcular mücadele etti. Türkiye'nin en büyük kabileyle katıldığı Kış Olimpiyatları, 1968 Grenoble Kış Olimpiyat Oyunları oldu. Muzaffer Demirhan, Sabahattin Öztürk ve Kelime Aydın Çetinkaya dörder kere mücadele ederek, Türkiye'nin en çok Kış Olimpiyat Oyunları'na katılan sporcuları olarak tarihe geçtiler.

Dört mevsimin hakkıyla yaşandığı Türkiye, kış sporlarında gelişme kaydetme potansiyeli göstermektedir. Fakat yapılan çalışmaların büyük kısmı, yine önemli bir bölüm kâr altında olan Türkiye'nin kış sporlarındaki tarihi ile sınırlı kalmıştır. Türkiye, 22 kez düzenlenmiş olan Kış Olimpiyat Oyunları'nın 16'sına yer almış olmasına rağmen istediği gelişimi gösterememiştir.

Türkiye Kayak Federasyonu, ilk olarak 1935 yılında kurularak "Dağcılık ve Binicilik Federasyonu" adı altında örgütlenmiştir. 1936 yılında ise Kış Olimpiyatları'na katılmak için kuruluşun adı "Dağcılık ve Kış Sporları" olarak değiştirilmiştir. Bu sayede

Türkiye, ilk kez 1936'da Garmisch-Partenkirchen'de düzenlenen Kış Olimpiyat Oyunları'na katılmıştır.

Toplamda 6 sporcu, alp disiplini ve kayaklı koşu yarışlarına katılmıştır. Türkiye'nin ilk Kış Olimpiyat sporcuları; Resat Erces, Mahmut Şevket Karman, Ülker Pamir, Nazım Aslangil, Cemal Erçikdi'dir.

Kış dünyasının en önemli organizasyonunda ikinci kez boy göstermek için 1948'i bekledi. Bu kez Mümtaz Tahincioğlu ve Muzaffer Demirhan, İsviçre'nin St. Moritz kentinde mücadele etti. Dursun Bozkurt ve Muzaffer Demirhan ise 1952'de Oslo'da Türkiye'yi temsil eden sporcular oldu.

3.4.2. Muzaffer Demirhan Tarihe Geçti

Dört sporcudan ikisinin (Osman Yüce ve Muzaffer Demirhan) devam ettiği, ikisinin ise değiştiği 1956 Kış Olimpiyat Oyunları'na Türkiye 4 sporcu ile katıldı. Türkiye'nin kış sporlarıyla İtalya'nın kış cenneti Cortina d'Ampezzo'daki organizasyonda Zeki Şamiloğlu ve Mahmut Eroğlu da yer aldı.

3.5. .Kuşakkaya Gazete Yazarı Turan Tuğlu ve Muzaffer Demirhan'ın Arkadaşı Ömer Aktürk ile röportajımız 22.02.2025

Muzaffer Demirhan ile nasıl tanıştınız ve ilişkiniz nasıl başladı?

Turan TUĞLU

-Kuşakkaya gazetesini kurduğumuz yıllarda Muzaffer Demirhan ile tanışma imkânımız oldu. Çünkü Muzaffer Demirhan 18 defa Türkiye birincisi oldu kayakta Dünya Üçüncülüğü var. İsmi o günlerde her yerde geçiyordu bizim gazete de de ismi sık sık anılan bir sporcuydu. Gümüşhane'nin yaylı dere köyünden o yıllarda merkezi köylerde eğitim vardı yaylı dere köyünde kısıtlı olmasından kaynaklı eğitim imkânı olmamıştır. Bu kadar Türkiye ve dünya şampiyonluğu olan bir sporcunun adının bu kadar az dünyaya duyurulması bizim noksanlığımızdandır. Bir gazeteci olarak bunu çok üzgünüm. Gazetemizi sık sık ziyaret eder gelirdi konuşurduk zaman zaman vali ile toplantılarda bulunurdu. 1966-1968 yılları arasında valilik yapan Raif Güney Muzaffer Demirhan'ın üzerinde ısrarla durdu. Zigana Kayak Tesislerini ilk defa o başlattı. Fakat Muzaffer Demirhan'ın dil bilmemesi okumamış olması onu bulunduğu konumdan biraz daha ileri götürmesine engel olmuştur. Gerçekten onu ele almış olmanız çok önemli bizim için.

-Teşekkür ederiz. Bu çalışma bizim içinde çok değerli. Onun çocukluk veya gençlik yıllarına dair hatırladığınız özel anılar var mı?

-Kış şartlarında çocuklarıyla bir anısı var aklımda kalan bizim Gümüşhane de Mezra dediğimiz dik bir yamaç vardır. Oradan hemen hemen elli metrelik mesafeden çok dik bir yerden çocuğunu sırtına alarak inanılması zor atlayışlar yapardı. Dikenli tellere çarpmadan kaydı. Biz Gümüşhaneliler hayret ve keyifle onu izlerdik. Unutulmaması gereken tarihe not düşülmesi gereken insanlardandır. Yaptığınız işi takdirle karşılıyorum

-Çok teşekkür ederiz Tuğrul Bey.

-Ömer Bey siz Muzaffer Demirhan ile nasıl tanıştınız geçmiş dönemlerde bir anınız var mıydı?

-Muzaffer abiyi ben 1952-1957 yıllarında öğrenciyken tanıdım. Spora karşı benimde ilgim vardı. Hatta Feti Gökment beden eğitimi öğretmeni günkü koşullarda spor okulu başkanı yapmıştı beni. Tahta kayaklarla bizde amatör şekilde kayak yapardık. Muzaffer abi benim büyüğüm ama çocukluktan beri Turan abinin bahsettiği mezrada tranpen ile kayardı hayranlıkla seyrederdik.

Şekil 1.Ömer AKTÜRK ve Turan TUĞLU ile röportaj

Şekil 2. Ömer Aktürk Mart 1962 Uludağ Avrupa Kayak Şampiyonası Muzaffer Demirhan 11 Numaralı Forma

Asıl ilginç görüşmem 1962 yılında Bursa Gemlik ilçesinde Mühendis arkadaşımız vardı Uludağ'da Avrupa şampiyonası yapılacağını söyledi beraber gittik. Osman Yüce, Muzaffer Demirhan ben ve Zeki Çamuroğlu Atun TOPAL ile fotoğraf çekilip onu izleme şansı yakaladım. Yabancı Alman bir yarışmacı vardı bende Almanca bildiğim için o bize Muzaffer abi hakkında şöyle konuştu. 'Muzaffer Demirhan çok yürekli ve yetenekli bir kayakçı lakin Türkiye yeterince onunla ilgilenmiyor''.

-1961 de İstanbul da ben yedek subaydım o zaman taksi yedek dolmuşlar vardı tesadüfen Muzaffer abiye denk geldim Ömer' im gel seni bir yere götüreceğim dedi Eminönü'nde Beyoğlu'na yayan çıktık iki katlı bir eski Beyoğlu evlerine geldik zili çaldı kapı açıldı bir bayan, Ömer abi Muzaffer bey geldi diye seslendi. Hikmet Paşanın Oğlu Ömer İnönü'n evine gelmiştik. Sohbet ettik ve güzel bir anımız kaldı.

-Çok güzel anılarınız birikmiş. Muzaffer Demirhan'ın kayak sporuna ilgisi ne zaman başladı bu konu hakkında bilginiz var mı?

Turan Tuğlu

-Eskiden kışlar Gümüşhane'de çok soğuk geçiyordu. Ben Kelkit'te 30 yaşına kadar bulundum 60 yıldır Gümüşhane'deyim onun için kayağa olan ilgi her Gümüşhaneli çocukta vardır. El yapımı tahtadan kaymak için kayak yaptırırdık. Onlarla kayılırdı Gümüşhane'nin her tarafı dağ bayır kayardık. Muzaffer Demirhan dada bu ilgi bu şekilde başladı ama ondaki doğuştan bir yetenektir kayak konusunda kendini yetiştirdi. Çokta cesur kimsenin cesaret edemediği yerlerde kendi geliştirdi.

Ömer Aktürk

-Zaten başarısının temel nedeni de cesur olmasıydı. Kendisini geliştirmek için evinin yakında yapay traplenler yapar ve değişik kendi geliştirdiği atlayışlar yapar bizde heyecanla izlerdik.

Turan Tuğlu

-Kışın Kelkit ovası düzdür ancak Cumhuriyet İlkokulu orası meyillidir herkes orada kayar ve kayma stilini geliştirdi meyilli olduğu için çarşını ortasına kadar giderdi çarşıdaki insanlarda hoş görür selam verirlerdi Muzaffer Demirhan'a. Zamanın valisi Hasan Basri Güzeloğlu kayak sporu ile ilgili olduğundan bizim Süleymaniye mahallesinde Musalla diye bir yer var ora için proje tasarladı Avrupa'dan Kayak Federasyonu yetkililerini getirterek inceletti. Bölge çok beğenildi nisan ayına kadar karın kalması onları etkiledi. Lakin valinin değişmesiyle kayak tesis projesi faaliyete geçemedi. Yani Gümüşhane Muzaffer Demirhan'ın da adı altında Dünya çapında bir yer olarak Türkiye'de ve Dünyada adı duyulabilirdi.

- Kayak sporu dışında ilgi duyduğu alanlar veya hobileri var mıydı?

Ticarete atılmadı. Kayak sporu haricinde Bursa Uludağ'da kayak eğitmenliği yaptı hatta çocuklarını da bu yönde yetiştirdi. Birde Ömer Bey'in dediği gibi bir arabası vardı tipik bir araba onunla bir dönem şoförlük yapıyordu. Hayatı boyunca neşeli ve insancıl bir kişiliğe sahipti.

-Muzaffer Demirhan sayesinde değişen veya gelişen özel antrenman tekniği gibi bir şey oldu mu sizce?

Turan Tuğlu

-Kayak sporuna olan ilgiyi arttırdı Gümüşhane'de onun sayesinde birçok genç bu yolda mesafe aldılar. Ona özendiler ve sayesinde derece alan çok öğrenci vardır. Ama maalesef biz bu konuda özverili olmadık tanıtamadık adını sadece o dönemdeki kayak camiası ile başarılarını biliyor ve çocukları da babasından öykünerek iyi dereceler aldılar ve devam ettiriyorlar. Türkiye'de de kayak sporunun gelişimine katkı sağlamıştır. Muzafferin etkisiyle Gümüşhane'de kayağa ilgi atmıştır sizler böyle bir çalışmaya el atmışsınız.

3.6. Kürşat Okumuşun Kaleminden Gökay Demirhan ile Röportajları

Zirveye en çok yakışan adamlardandı...

İlginç bir hikâye ile kayağa 12 yaşında başlamıştı...

Dile kolay; tam 21 yıl aralıksız Türkiye Şampiyonu olmuş ve 119 kez milli formayı giyerek Türk spor tarihinde ulaşılması güç bir rekora imza atmıştı...

21 yıl boyunca milli formayı sırtından çıkarmamış; 1948 İtalya, 1956 İsviçre, 1960 ABD ve 1964 Avrupa Kış Olimpiyatları'nda ay yıldızlı forma ile piste çıkmıştı. 40 yaşında son kez Türkiye Şampiyonu olarak olimpiyat vizesi aldığı anda, 'artık

yetiştirdiğimiz gençler gitsin’ diyerek bu hakkından feragat etmese, günümüzde hala 4’te kalan olimpiik katılım sayısını ‘geçilemeyecek’ noktada bırakmış olacaktı!

Türk Milli takımının olmadık zorluk ve yokluklar içinde katıldığı olimpiyatlarda en iyi derecesi 25.lık olacaktı... 2002’de 74 yaşında vefat ettiğinde arkasında ‘buruk’ dağlar, yüzlerce  ğrenci, sayısız madalya ve kupa, dünya 5.’liği (Polonya) ve Balkan şampiyonlukları bırakacaktı. İşte o manevi ve gururlu miras, bugün yeni kuşak Demirhan’ ların sırtında. Bursa Uludağ’da Muzaffer Demirhan’ın oğlu Göksay Demirhan’dan ‘dağların delisi’ efsanesini yeniden dinledim. Demirhan ailesinin ve kayak sporunun arşivine girerek, uzun zamandır aklımda olan ama planlayamadığım sürpriz hazinelere ulaştım.

Göksay Demirhan, uzun yıllar babasının izinden giden milli kayakılarımızdan... 1988 Olimpiyatları’nda (Kanada, Calgary) Türkiye Milli takımındaydı. Çeşitli dünya ve balkon şampiyonlarında da yarışan Göksay Demirhan, Uludağ 1. Oteller Bölgesi’nde Olimpos Kayak Okulu’nu işletiyor... Damakta bir ‘Muzaffer Demirhan Müzesi’ tadı bırakan bu değerli okulun duvarları, aynı zamanda Yeşilçam ve dönemin sahne yıldızlarının akın ettiği Uludağ’ın renkli ve şöhretli yıllarına da ayna tutuyor... İşte böyle bir ortamda gerçekleştirdiğimiz sohbetin bir kısmı...

Gümüşhane Valiliği Basın Yayın Müdür Engin Doğunun Arşivinden Kareler.

şekil 3. Oğlu Göksay Demirhan ve Uludağ Muzaffer Demirhan Müzesi

Muzaffer Demirhan’ın kayağa başlayış hikayesini farklı farklı kişilerden dinledim... En doğrusunu oğlu Göksay Demirhan biliyordur diye düşünüyorum...

Babam henüz çocuk ve oldukça yaramaz. Okula gitmem diyor. Bayburt'ta aile dostumuz var, Ekrem Amca; soy ismini hatırlayamıyorum şimdi. Dedem, köyde durmasın, Ekrem'in yanına gönderelim meslek öğreysin diyor. Babamın hikayesi işte böyle başlıyor; Gümüşhane'nin Yayladere Köyü'nden Bayburt'a gönderiliyor... Ekrem amca nakliyat işleri yapıyor, babam da ona yardım ediyor. Şoförlük öğreniyor, muavinlik yapıyor. Vauk Dağı diye anlatırdı hep, yollar da kayakçıları gördükçe içi gidiyor, merak ediyor.

Kamyondan inip dağlara koşmak geçiyor içinden...

Aynen. Bir gün Trabzon'a doğru giderken, Vauk Dağı'nın tepesinde araba arıza yapıyor, Ekrem amca arıza yapan parçayı almak için otostop yapıp Bayburt'a dönüyor. Babamı da arabada bırakıyor. Babam fırsat bu fırsat diyerek, Vauk Dağı eteklerinde kayan kayakçıların yanına gidiyor. Bakıyor bakıyor, sonra dayanamayıp, 'bana da verin ben de kayayım' diyor.

İsim verdi mi o günleri anlatırken? Kimler ilgilenmiş Muzaffer Demirhan ile...

İlk olarak rahmetli Dursun Bozkurt'un dikkatini çekiyor. 'Kimsin, kimlerdensin?' Diye soruyor. Babam da 'kamyoncu Ekrem'in yeğeniyim' diyor. Dursun Bozkurt 'öyle mi, o zaman verin bir taksin bakalım kayakları' diyor. Babamda giyiyor dönemin kayak botlarını, takıyor ayağına kayakları, yürüyerek çıkıyor tepeye... Kayıyor, düşüyor, tekrar kayıyor, tepe taklak ama korku falan yok. Cesareti ilgi uyandırıyor. Diyorlar ki 'sen bu işi yapmak ister misin?' Babam; 'isterim ama Ekrem ağabeyi izin vermez' diyor. Onlar da 'sen merak etme biz izin alırız' diyorlar... Babam seviniyor, bir iki tur daha kayıyor ve sonra kamyonun başına dönüyor.

Çıkıyor mu izin?

Mümkün mü? Babam o günleri gülerek anlatırdı: Aradan birkaç gün geçiyor, Dursun Bozkurt geliyor ve diyor ki; 'Bu çocuk çok yetenekli, gözü de kara, bu işi yapar, gel sen bu çocuğu ver, biz bunu kayakçı olarak yetiştirelim.' Emanet çocuk, 'köyden yanıma gönderdiler, bir şey olsa babasına ne diyeceğim' diyor Ekrem amca. Üstüne üstlük, akşam babamı 'sen kayakçıların yanına mı gittin' diyerek iyi de bir dövüyor. Yasaklıyor ama babamın için kayak sevdası düşmüş oluyor bir kere...

Efsane olacak, kolay mı?

Evet. O günden sonra babam fırsat buldukça kaçıp kayağa gidiyor... Ve o günlerde kendi kayağı olacağı günlerin hayalini kurmaya başlıyor... Tam bir tutku işte...

İlk kayağını da anlatmıştır mutlaka...

Evet, anlattı. Kayak malzemelerinin ilkel ve ilkel olduğu kadar da zor elde edildiği yıllar. Zigana yolunda uygun ağaç parçaları toplamaya başlıyor. Burunları en kıvrık olanları seçiyor. Bayburt'ta marangoza giderek altlarını düzelttiriyor. Düzelttirmesine düzelttiriyor ama üzerinde nasıl duracak? Hamamdan bir çift takunya alıyor ve düzelttirdiği, uçları kıvrık ağaçların üzerine çivi ile çakıyor. Eline de 2 sopa alıyor ve işte her şey hazır!

Kayaklarda hazır olunca izin çıkıyor mu artık?

İlkinde hangi şey kolay olur ki! Bazen bunu düşünüyorum, vazgeçse vazgeçerdi. Ailesinden uzakta sonuçta ama o inat ediyor. Sağ olsun Ekrem amcamız, babamı kayarken görüyor tabi yine bir güzel dövüyor. Babamın bin bir emekle yaptığı ilkel kayakları da kırıp sobada yakıyor. Ama gönül ferman dinlemiyor. Dursun Bozkurt ve o zaman Bayburt'un önde gelen değerli isimleri baskı yapıyor ve sonunda "çocuğun bir yerine bir şey, kırılır, sizden bilirim" diyor ve sonunda ikna oluyor. Babam da böylelikle kayağa başlamış oluyor.

Tam da 'izgici Muzaffer' lakabına uygun bir başlangıç...

Kesinlikle... O günlerde kayak söylemi henüz yaygın değil, daha çok ingilizcesi söylenmeye çalışılıyor: Sky, iski, siki veya izgi... Babamın en yaygın lakabı olan 'izgici Muzaffer' de işte o günlerden kalma...

Bayburtlu kayakçıların Kayak Milli Takımına ambargo koyduğu yıllar... Dursun Bozkurt faktörü de var tabi ki...

Evet... Düşünebiliyor musunuz? Babamın ilk olimpiyatı 1946. Yani yanlışlarsam 16-17 yaşlarında. Türkiye adına İsviçre'ye gidiyor. O dönem milli takımımız bugüne göre daha iyi durumda. Olimpiyatlara 6-7 sporcu gidiliyor.

Ve çok farklı dallarda, aynı anda yarışıyor...

Atlama var, kayaklı koşu var, iniş ve slalomlar dahil 5 ayrı branşta yarışmış...

Geri kalan başarı hikayesini hemen hemen kayak sporunun içinde olan herkes biliyor ve büyük bir hayranlık ile anlatılıyor. Peki, kayağa bıraktığı yıllara uzanırsak, neler hatırlıyorsunuz?

Yine babamdan dinlemiştim. Yaşı 35-36'lara geldiğinde, özellikle kayaklı koşuda çok yorulduğunu fark ediyor ve bu branşı bırakıyor. En son 41 yaşında Türkiye Şampiyonu olup, kayağı tamamen bırakıyor.

Ve tam 5 olimpiyata gitme başarısı bırakıyor arkasında... Ama beşincisine gitmekten vazgeçiyor... Gitse, bugüne kadar kırılmamış bir rekora imza atmış olacaktı değil mi?

Evet, 4 olimpiyata katılıyor. Biri savaş sonrasına denk düşüyor ve iptal ediliyor. 41 yaşında, kayağı bıraktığı yıl son kez Türkiye Şampiyonu oluyor ve olimpiyat takımına tekrar seçiliyor. Ama hem kendisi hem de çevresi ‘yeter’ diyor, ‘artık gençler gitsin’ diyerek, hakkından feragat ediyor. Bu kararı almasa veya aldırmasalar 5.ci olimpiyatına gidecek. Ve bu başarı bugün resmi olarak kayak tarihinde yok. 10-15 yıl öncesine kadar olimpiyata 4 defa gitmiş isimlerde yoktu!

Babanızdan dinledikleriniz arasında unutamadığınız ilginç anılar var mı?

Mesela babam atlama antrenmanı yapacak. Bugün Erzurum’da var artık atlama kuleleri. Kop Dağ’ında bir yer buluyor, altta yol var, üstte uygun bir trampelen hazırlıyor. O yıllarda karayollarında dozer ve benzeri araç ekipmanları yok. Kop’ta yol kapanmasın diye buz tutan yolları karayolları işçileri kazmalarla kırıyor. Hava da sisli ve puslu bir hava... Babam yolda çalışan işçilerin üzerinden atlıyor. İşçiler olaydan haberdar değil, havada uçan birini gören işçiler ‘üstümüzden şeytan uçtu’ diyerek, kazmayı küreği bırakıp kaçıyor. Renkleri kaçmış bir şekilde Kop Dağ’ında ki karayollarına sığınıyorlar. Tabi şefleri olan biteni biliyor. Anlatıyor durumu işçileri ama nafiye. Adamlar fena korkmuş. Şef bakıyor ki olmayacak, gidiyor babamın yanına, “ya Muzaffer ağabey, Allah aşkına şuradan bir daha atla, görsünler de rahatlasınlar, iş yaptıramıyorum” diye yakınıyor. Babam da yeniden atlıyor ve iş tatlıya bağlanıyor. Babam bu anısına çok gülererek anlatırdı. ‘İnsanların yüzündeki ifadeye hiç bir anlam veremezdim’ derdi. ‘Kayak elbiseleri de alışılmış kıyafetler değil, sanki uzaydan gelmişim gibi bakarlardı bana’ der, patlatırdı kahkahayı.

Muhteşem ve bugünden bakınca inanılması zor yaşanmışlıklar...

Kesinlikle. İnanılması zor hikâyeler. Onlarca kişiden dinlemesek, bilmesek, şahitleri olmasa, ‘yok canım’ diyeceğiz ama yaşanmış işte. Zaten bu hikâyelerin kahramanları olmasalar, o ulaşılmaz başarılarda olmazdı diye düşünüyorum.

Babanızın başka lakabı var mıydı?

Vardı, az önce ki hikâyeye de uyuyor: Deli Muzaffer!

Deli Muzaffer’in bugünden bakınca özel bir kayak stili var mıydı? Bu konuda neler biliyorsunuz?

O dönemde henüz klips yok, yani ayakkabılar kayağa iple, çelik ile bağlanıyor. Düştüğün zaman, kayağın ayağından çıkma ihtimali yok. Bu nedenle eski kayakçıların hepsinin ayağı birkaç defa kırılmış. Bunu niye anlatıyorum: Bütün bunları düşünürken bu kayak malzemelerini de zorluk açısından göz önünde bulundurmak gerekiyor.

Babamın 50’li yıllarda kullandığı kayak tekniğini bizler henüz şimdi kaymaya başladık. Eskiden ayaklar kapalıydı ve teknik kayılıyordu, yani kayaklar birbirine

bitişikti. Babam sporculuğu boyunca hiç bir zaman ayaklarını kapatmamış, hep açık kaymış... Bu henüz bugünün tekniği... Karvin, yani denge duruşu. Karvin çıkalı henüz 15-20 yıl oldu! Bu teknik, doğal duruşu sağlıyor. Yani kalça ile omuz genişliği aynı mesafede. Bu sporun içinden olmayanlar yarışları seyrederler ise ne demek istediğimi anlayacaklardır. Sporcuların ayakları açıktır. Yüksek hız ve güvenli denge için mecburen açmak zorundasın. Babam böyle kayarmış. Kayak sporu bu tekniğe henüz yeni başladı diyebiliriz.

Muzaffer Demirhan'ı Bayburtlu biliyor, öyle söylüyor ve her yerde adını anarak övünüyoruz... Bu arada Demirhan ailesi de bildiğim kadarıyla Gümüşhane'ye kırgın!

Maalesef. Rahmetli babamın Gümüşhane'ye verdiği hizmeti düşünüyorum da. Evet, kırgın olmamak mümkün değil. Babam çok ama çok uzun yıllarca büyük bir gurur yaşatmıştır Gümüşhane'ye. Türkiye'yi geçtim dünyada hiç bir Gümüşhaneli o değeri Gümüşhane'ye veremez. Bunun karşılığında babamın vefatında, hak ettiği bir saygı ile uğurlarlar diye bekledim ama düşünemediler. Yıllarca Gümüşhane'yi temsil etti, hem de ne temsil etmek. Neyse ki babam bu vefasızlığı görmedi. En çok buna seviniyorum.

Bizler, yani son kuşak, hocamız Dursun Bozkurt'un adı altında Ustalara Saygı Kupası düzenleyerek bir nebze olsun isimlerini yaşatmak istedik. Yeter mi? Bizce yetmez! Bu başarılı ve örnek alınası büyüklerimizin isimleri tesislere, organizasyonlara verilmeli, başarı hikâyeleri seminerler ile gençlere anlatılmalı diye düşünüyoruz. Ve Dursun Bozkurt ne ise, Muzaffer Demirhan da bizler için odur. Gümüşhane'nin de bu kıymetli büyüğümüze bir gün gereken değeri vereceğine inanıyoruz...

Sağ olun. Babam Gümüşhane'de doğdu ama hayatının önemli ve değerli bir kısmı Bayburt'ta geçmiştir. Çoğu insan babamı Bayburtlu bilir... Gümüşhane veya Bayburt... Tıpkı babam gibi bizim için ikisi de bir...(https://kursatokutmus.com/blog/yazi/portre/daglarin-delisi-muzaffer-demirhan/).

TRT HABER RÖPORTAJI“Yarım asırlık kayak takımına gözü gibi bakıyorlar”

(TRT Haber <https://www.trthaber.com/haber/guncel/yarim-asirlik-kayak-takimina-gozu-gibi-bakiyorlar-735772.html>).

Türkiye ve dünyada kayağın efsane ve simge isimlerinden “Dağların delisi” lakaplı Gümüşhaneli Muzaffer Demirhan'ın Zigana Dağında kullandığı yarım asırlık kayak takımı Gümüşkayak Kayak Merkezi'nde sergileniyor.

Gümüşhane’de 12 yaşında başladığı kayak sporunda 21 yıl aralıksız Türkiye Şampiyonu olan, 119 kez milli formayı giyerek Türk spor tarihinde kırılması zor bir rekora imza atan, kış olimpiyatlarında Türkiye’yi temsil eden, çok sayıda kayakçı yetiştiren Muzaffer Demirhan’ın adının yer aldığı pistin bulunduğu Torul ilçesi sınırlarında 2 bin 100 metre rakımdaki Zigana Gümüşkayak Kayak Merkezinde sergilenen yarım asırlık kayaklar ilgi çekiyor.

Tesisin girişinde bulunan resepsiyon bölümüne zarar görmemesi için sabitlenen 2 metre 13 santimetre uzunluğundaki kayak takımına tesis sahipleri yıllardır gözü gibi bakıyor.

Gümüşhane Valiliği Basın Yayın Müdür Engin Doğunun Arşivinden Kareler.

Şekil 4. Zigana Kayak Merkezi Muzaffer Demirhan Anısına Müze

2022 yılında 74 yaşında vefat eden Demirhan’ın kullandığı ve ahşaptan yapılan 2 çift kayak takımı yarım asrı aşan süredir ilk günkü gibi duruyor. Adı Meydan Larousse’da yayımlanan ilk Türk sporcu olan ve dünyada 4 kış olimpiyatına katılan ender sporculardan birisi olan Demirhan’ın yetiştirdiği çok sayıda kayakçı ile Türkiye’de kayak sporunun gelişmesine büyük katkı sağladığını kaydeden tesis sahibi Mehmet Eroğlu, “Muzaffer Demirhan bu dağlarda ve Türkiye genelinde kayağa gönül vermiş bir abimiz. Bu kayaklar onların yıllar önce kullandığı kayaklar. Bizim çocukluk dönemlerinde denk geldiği için 75-76’lı yıllardan gelmesi gerekir. O kayakları biz

burada tarihi eser gibi saklıyoruz. Burada bir anısı olarak dursun diye bağladık ki kırılmasın, çalınmasın” dedi.

Bu kayaklarla Muzaffer Demirhan’ın Uludağ’da ve Türkiye’nin ilk kayak merkezlerinden birisi olan Zigana’da kaydığını ifade eden Eroğlu, “Kayak zaten her yerde yoktu o zamanlar. Dünya yarışlarına falan da katıldı Muzaffer Demirhan. Çocukları da aynı şekilde büyük kayakçılardı. Gümüşhane’de ilk kayak sporcularından ve kayağı Türkiye geneline ilk yayanlardan birisi” diye konuştu. Tesisteki kayağın çok eski olduğunu ve değişik bir malzemeden yapıldığını dile getiren Eroğlu, “Bu kayağın bugüne gelmesinin bile çok büyük bir önemi var. Bunlarla dağlarda yürüyüş yapıp öyle kayardılar. Bunların bir özelliği de o. Yeni kayaklara benzemiyor. Yeni kayaklardan hem uzun hem daha da ince ve ahşap. Bu kadar dayanmasının sebebi de özel bir ağaçtan yapılmış olması” ifadelerini kullandı.

Gümüşhane Valiliği Basın Yayın Müdür Engin Doğunun Arşivinden Kareler.

Şekil 5. Zigana Kayak Merkezinde sergilenen Muzaffer Demirhan’ın özel ağaçtan yapılma kayağı

Gümüşhane Valiliği Basın Yayın Müdür Engin Doğunun Arşivinden Kareler.

1960

VIII. Kış Olimpiyat Oyunları

AMERİKA / SQUAW VALLEY

Talihsizliklerle Dolu Squaw Valley 1960

1960 yılı Kış Olimpiyat Oyunları'nda katılma ülkeleri zorlu müsabakaların dışında bekleyen farklı bir konuda daha vardır: ekonomik durum. Bu kez Amerika Birleşik Devletleri'nin ev sahipliğinde gerçekleşecek Olimpiyatlar için yolun uzaklığından doğan giderlerin artması ülkeleri ekonomik davranmaya zorlar. Bir önceki Kış Olimpiyatı Cortina d'Ampezzo 32 ülkeden 821 sporcunun katılımıyla sonlanırken, Squaw Valley 1960 Kış Olimpiyatları'nda ülke sayısı 30'a, sporcu sayısı ise ancak 645'e enişir. Türkiye'nin Squaw Valley'e sporcu gönderip göndermeyeceği uzun süre tartışma konusu olur ve nihayetinde iki genç Alp Disiplini sporcumuz Muzaffer Demihan ve

Zeki Şamiloğlu ile katılma kararı alınır. 1960 Kış Olimpiyat Oyunları açılış töreninde bayrağımızı sporcumuz Zeki Şamiloğlu taşıy. Tam anlamıyla çalışmalarını tamamlamayan iki sporcumuzdan Muzaffer Demihan, Amerika'ya vardığında ağır bir böbrek rahatsızlığı geçirir ve dört gün sonunda hastaneden taburcu olur. Çalışamayan ve pisti tanyamayan kayakçılar karşılıklıları zor koşullara rağmen genel klasmanda ikinci yarının ortalarında dereceleri elde eder. Muzaffer Demihan Büyük Slalom'da 74 yarışmacı arasında 60., Zeki Şamiloğlu ise Slalom yarışlarında 64. kayakçı arasından 39. ve Büyük Slalom yarışlarında 74 yarışmacı arasında 54. olarak Olimpiyatı tamamlar.

Şekil 6. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Arşivi

4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışma, Türk kayak sporunun gelişiminde öncü bir isim olan Muzaffer Demirhan'ın yaşam öyküsünü, spor kariyerini ve ardında bıraktığı kalıcı mirası biyografik bir çerçevede incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma kapsamında elde edilen bulgular, Demirhan'ın yalnızca başarılı bir sporcu değil; aynı zamanda büyük zorluklar karşısında yılmadan mücadele etmiş, tutkusunu imkânsızlıklar içinde yaşatmayı başarmış örnek bir karakter olduğunu ortaya koymuştur. Demirhan'ın kayağa başlama süreci, kırsal bir ortamda, sınırlı imkânlarla, ailesel ve toplumsal baskılara rağmen gelişmiştir. Kendi çabalarıyla oluşturduğu ilkel kayak malzemeleriyle bu spora adım atması, onun azmi, inancı ve doğaya olan sevgisinin bir yansımasıdır. Göksay Demirhan'ın aktardığı üzere “dağların delisi” lakabıyla anılması, bu sıra dışı kararlılığın ve doğayla kurduğu güçlü bağın simgesidir. Turan Tuğlu'nun ve Ömer Aktürk'ün röportajları, Muzaffer Demirhan'ın yalnızca sportif başarılarıyla değil, çevresinde bıraktığı insani izlerle de hatırlandığını göstermektedir. Tuğlu'nun “tarihe not düşülmesi gereken bir insan” olarak tanımladığı Demirhan, toplumsal hafızada bir rol model olarak yer edinmiştir. Aktürk'ün çocukluk anılarında canlanan bu figür, bir kuşağın hayranlıkla izlediği bir örnek kişilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Spor yaşamı boyunca 119 kez millî formayı giymesi, 21 yıl süresince Türkiye Şampiyonu olması ve dört kez Kış Olimpiyatları'na katılması, onun Türkiye spor tarihinde istisnai bir yere sahip olduğunu göstermektedir. Ancak, döneminin imkânsızlıkları, özellikle eğitim ve yabancı dil gibi eksiklikler, onun uluslararası başarı potansiyelinin tam anlamıyla ortaya çıkmasını engellemiştir. Bu durum, yetenekli sporcuların yalnızca bireysel çabalarıyla değil, aynı zamanda sistematik, kurumsal ve çok yönlü desteklerle gelişebileceğini bir kez daha gözler önüne sermektedir. Muzaffer Demirhan'ın hikâyesi, yalnızca kişisel bir başarı anlatısı değil; aynı zamanda kuşaktan kuşağa aktarılan bir spor mirasıdır. Oğulları Göksay ve Zafer Demirhan'ın kayak sporunu sürdürmeleri ve Uludağ'da kurdukları Olimpos Kayak Okulu ile bu mirası geleceğe taşımaları, onun etkisinin ne kadar güçlü ve sürdürülebilir olduğunu kanıtlamaktadır. Bu okul, sadece bir eğitim kurumu değil; aynı zamanda bir “Muzaffer Demirhan Müzesi” niteliği taşıyarak, hem spora hem de kültürel belleğe katkı sunmaktadır.

Sonuç olarak, Muzaffer Demirhan'ın yaşamı, imkânsızlıklar içinden çıkan bir azmin, tutkunun ve halk içinden yetişmiş bir değer neler başarabileceğinin somut bir göstergesidir. Bu tez, onun adının yaşatılmasına ve Türk kayak sporunun gelişimine

örnek teşkil edecek bir figür olarak gelecek nesillere tanıtılmasına katkı sunmayı hedeflemiştir. Demirhan'ın biyografisi, Türkiye'de spor tarihçiliği açısından olduğu kadar, yerel kahramanların belleklerde yaşatılması bakımından da önemli bir kaynak niteliğindedir. Bu bağlamda, çalışma hem akademik literatüre hem de toplumsal belleğe anlamlı bir katkı sağlamaktadır. Tüm bu verilerin ışığında, Muzaffer Demirhan'ın yaşam öyküsü ve sporculuk serüveni, yalnızca geçmişe dair bir tanıklık değil; aynı zamanda geleceğe yön verebilecek bir ilham kaynağıdır. Özellikle kırsal bölgelerde sporla ilgilenen genç bireylere ışık tutacaktır. Demirhan'ın azmi ve başarıları örnek teşkil edebilir. Bu tür biyografik çalışmaların, yerel kahramanların görünür kılınması, sportif potansiyelin fark edilmesi ve gelecek nesillerin yönlendirilmesi açısından artırılması gerekmektedir. Eğitim kurumlarında, spor kulüplerinde ve yerel yönetimlerde bu tür isimlerin tanıtılması, hem kültürel belleğin korunmasına hem de genç kuşaklara ilham verilmesine katkı sağlayacaktır.

4.1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

- **Muzaffer Demirhan gibi öncü sporcuların katkıları, eğitim müfredatlarında yer almalı**
Türk spor tarihi derslerinde yerel spor öncülerine daha fazla vurgu yapılmalıdır.
- **Kayak sporuna yönelik altyapı yatırımları artırılmalı**
Özellikle Gümüşhane gibi potansiyeli yüksek bölgelerde tesisleşme desteklenmelidir.
- **Yerel sporcuların başarı öyküleri kamuoyuna daha fazla duyurulmalı**
Belgesel, röportaj ve sosyal medya projeleriyle halk bilinçlendirilmelidir.
- **Kayak eğitimi daha erken yaşlarda sistematik hale getirilmelidir**
İlkokul ve ortaokul düzeyinde kış sporları kulüpleri yaygınlaştırılmalıdır.
- **Spor tarihçiliği kapsamında arşiv çalışmaları yapılmalı ve dijitalleştirilmelidir**
Muzaffer Demirhan gibi öncü isimlerin belgeleri korunmalı ve erişilebilir kılınmalıdır.
- **Akademik araştırmalar spor tarihi alanında daha fazla teşvik edilmelidir**
Spor Bilimleri Enstitüleri, bölgesel spor tarihine dair tez ve projeleri desteklemelidir

4.2. İleride Yapılacak Çalışmalara Yönelik Öneriler

- Bu çalışma yalnızca Muzaffer Demirhan'ın bireysel katkıları üzerinden yürütülmüştür. Gelecek çalışmalarda, **farklı dönemlerde Türk kayak sporuna katkı sunan diğer öncü isimlerin karşılaştırmalı olarak incelenmesi** önerilmektedir.
- Kayak sporuyla ilgilenen bireylerin **sosyalleşme düzeyleri, bölgesel imkânları ve sporla kurdukları bağın niteliği** farklı bölgelerde karşılaştırmalı olarak analiz edilebilir.
- **Uzun dönemli izleme çalışmaları** ile kayak sporuna olan ilginin yıllar içindeki değişimi, sporcu yetişme oranları ve bölgesel altyapı gelişimi analiz edilebilir.
- **Sözlü tarih ve nitel görüşme teknikleriyle**, Muzaffer Demirhan dönemine tanıklık eden bireylerle yapılacak görüşmeler, dönemin spor kültürünün daha iyi anlaşılmasına katkı sunabilir.
- **Yerel spor tarihine yönelik saha araştırmaları**, kayak sporunun geliştiği coğrafyalarda yapılan yatırımların ve bu yatırımların sporcu yetiştirme süreçlerine etkisinin ortaya konmasını sağlayabilir.
- **Kültürel, coğrafi ve ekonomik farklılıkların**, kayak sporuna katılım üzerindeki etkileri incelenerek Türkiye genelinde daha dengeli bir gelişim politikası için veri oluşturulabilir.

KAYNAKÇA

- Abramovitz, M. (2014). Skiing. Greenhaven Publishing LLC.
- Aktaş, S. (2009). Elit düzeydeki alp disiplini kayakçılarında dengenin performans üzerine etkisi”. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Ana Britanica, (1988). Kayak tarihi. 10 Baskı. Ankara: Gazi Kitapevi.
- Bergsland, E. (1946). På ski, Oslo, Aschehoug. p.27.
- Cross Country Skiing (2019). 29 Mart 2025 tarihinde https://en.wikipedia.org/wiki/Cross-country_skiing_history. Article, adresinden erişildi.
- Çetin, E. (2002). Sekiz haftalık tekerlekli kayak ve koşu dayanıklılık antrenmanının 13-16 yaş grubu kayaklı koşu sporcularındaki maxvo2 ve diğer parametrelere etkilerinin karşılaştırılması. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Demirci, İ. (2010). 16-19 yaş grubu alp disiplini kayakçılara uygulanan hazırlık dönemi antrenman programının hücrel bağışıklık ve hematolojik değerlere kronik etkisi. Master's thesis, Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Doğa sporları ve doğa aktiviteleri kataloğu. Ankara: Dörtrenk Yayın Tanıtım Matbaacılık, 2006.
- Downing, j. J. (2003). The Effects of Training on Upper Body Power in Female Cross Country Skiers, Doctoral Dissertation. Oregon State University, Philosophy in Human Performance, Oregon, 30-31.
- Evcin, E. (1943). XX. Cumhuriyet yılında beden terbiyesi ve spor maarif vekilliği beden terbiyesi umum müdürlüğü. Ankara: Çankaya Matbaası.
- Furse, K. S. (2007). Ski-running (Large Print Edition). LLC.
- Gene, R., Hagerman, R. R. (2002). Scheğnberg. Caremark Sports Center at Vail Steadman Hawkins Clinic Steadman Hawkins Sports Medicine Foundation Vail, Colorado. 81657.
- Gülensoy, T. (2007). Türkiye Türkçesindeki Türkçe sözcüklerin köken bilgisi sözlüğü: etimolojik sözlük denemesi.
- Gümüşhane Olay <https://www.gumushaneolay.com/dunyanin-tanidigi-gumushaneli-kim-45g-p3.htm>
- TRT Haber <https://www.trthaber.com/haber/guncel/yarim-asirlik-kayak-takimina-gozu-gibi-bakiyorlar-735772.html>

- Higdon, H. (1991). Snow Country.
<https://kursatokutmus.com/blog/yazi/portre/daglarin-delisi-muzaffer-demirhan/>
Ladies Ski Jumping. 15 Ocak 2025 tarihinde <https://ladies-skijumping.com/history-of-the-ladies-ski-jumping/> adresinden erişildi.
- Johnson, W. (2008). White Heat: The Extreme Skiing Life.
- Karaküçük, S. (1993). Seçilmiş spor makaleleri. Ankara: Gazi Yayınevi.
- Karapınar, A. (1981). Kayak ders kitabı. Ankara: Gaye Matbaası.
- Karapınar, A. R. (1981). *Kayak*. Kaynak Yayınları.
- Kaya, İ., Kaya, M., Aydos, L. (2006). Serbest ve grekoromen güreş milli takım sporcularının bazı kişilik psikolojik özelliklerinin karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 8.
- Kırcalı, H. (1976). Milliyet.
- Kıyıcı F. (1997). Alp disiplini kayakçılarda sürat egzersizleri sonrası serum süper oksid, dismutaz katalaz ve mellealdehit düzeylerinin incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Kıyıcı, F. (2006). Sürat egzersizleri sonrası serum süper oksid dismutaz katalaz ve mellealdehit düzeylerinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Kıyıcı, F. (2007). Alp disiplini kayakçılarda sürat egzersizleri sonrası serum süper oksid dismutaz katalaz ve mellealdehit düzeylerinin incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Kiyici, F., Imamoglu, O., Bayraktar, G. (2011). Kayakla atlama sporunun teknik ve puanlama sistemi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 13(3), 261– 269.
- Kurdakul S. (1984). Kayak, adam spor kitapları dizisi (9), İstanbul: Adam Yayıncılık ve Matbaacılık.
- Kurt, M. (2008). Alp disiplini kayak yarışı kuralları ve fiş puan kuralları. Ankara: Ata Ofset Matbaacılık.
- Kuzmin, L., Fuss, F. (2014). Cross Country Ski Technology. İn Konstantin, F.F., Subic, A., Strangwood, M., Mehta, R., (Eds.). Routledge Handbook of Sports Technology and Engineering. New York, 171-188.
- Kuzmin, L. ve Fuss, F. K. (2013). Kros kayağı teknolojisi. *Routledge Spor Teknolojisi ve Mühendisliği El Kitabı'nda* (s. 171-188). Routledge.
- Lundin, J. W. (2021). *Ski Jumping in Washington State: A Nordic Tradition*. Arcadia Publishing.

- MacArthur, P. (2011). Skiing Heritage. Journal of the International Skiing History Association, 23(2), 20–25
- Muzaffer Demirhan – Gümüşhane Biyografi Sitesi.
- Muzaffer Demirhan kimdir? - Gümüşhane Haber, Son dakika Gümüşhane haberleri, Gümüşkoza Gazetesi.
- Nişanyan, S. (2007). Sözlerin soyağacı, çağdaş Türkçe'nin etimolojik sözlüğü, genişletilmiş. İstanbul: Adam Yayınları.
- Norstrud, H. (2008). Cross-country skiing CSIM international centre for mechanical sciences. *Springer Wien*. 29(1), 67-77.
- Özkırımlı, A. (1978). Meydan Larousse “Lugaz Maddesi”. Meydan Yayınevi, Cilt,7 Türk Edebiyatı Ansiklopedisi. 103.
- Robert, A. H., Gene, R., Hagerman, R. (2000). Physiology of Alpine Skiing, exercise and sport science.
- Şimşek B. (2002). Bayan voleybol oyuncularının sıçramada etkili alt ekstremitte parametrelerinin değerlendirilmesi ve karşılaştırılması. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Ankara.
- Tanyeri, Y. (2000). Kayak alp disiplini. Erzurum.
- Tayga, Y. (1990). Türk spor tarihine genel bakış. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayın No:87, Ankara.
- Tezbaşaran, A. (1996). Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu. Ankara: Psikologlar Derneği Yayınları.
- Toy, H. (2013). Kayak merkezi müşterilerinin tatmin düzeylerinin bazı demografik değişkenlerle ilişkisinin karşılaştırılması. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi. Balıkesir.
- Türk Kayak Federasyonu. 02.Şubat 2025 tarihinde www.kayak.org.tr. adresinden erişildi.
- Uluslararası Kayak Federasyonu. 18 Şubat 2025 tarihinde http://www.fisski.com/mm/Document/documentlibrary/AlpineSkiing/03/29/54/ICR_clean_12082014_Neutral.pdf. 13 Nisan 2014. adresinden erişildi.
- Urartu, Ü. (1986). Kayak, teknik taktik kondisyon, İstanbul: İnkılâp Kitapevi.
- Ünal, Ş.Ş. (1987). Kayak sporu yapanlarda sakatlanma nedenlerinin incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Wikipedi Özgür Ansiklopedi, 07 Mart 2025 tarihinde <http://tr.wikipedia.org/wiki/Kayak> adresinden erişildi.

Word up sign up for the dictionary. 03. Şubat 2025 tarihinde www.dictionary.com.
Adresinden erişildi.

Yarım, İ. (2010).Sekiz Haftalık tekerlekli kayak sprint antrenmanının kayaklı koşucuların anaerobik güç, kuvvet ve diğer bazı parametreler üzerine etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

EKLER

Ek 1. Resimler

Şekil 3. Gümüşhane Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde bulunan Muzaffer Demirhan spor salonu

Şekil 4. Muzaffer Demirhan'ın Arabası

Şekil 5. Muzaffer Demirhan anısına kayak yarışında görüntü

2017 yılında Startını Gümüşhane Valimiz Sayın Okay Memiş'in verdiği ve çeşitli kategorilerde 25 sporcunun Alp Disiplini Büyük Slalom stilinde yarıştığı müsabakaları Belediye Başkanı Ercan Çimen, Torul Belediye Başkanı Nidai Köroğlu, Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürü İsrail Aslan ve sporcuların aileleri de takip etti.

Yarışmanın sonunda dereceye giren sporculara madalyaları protokol üyeleri tarafından verilirken, Sayın Valimiz program sonunda basın mensuplarına yaptığı değerlendirmede, Gümüşhane'nin Torul ilçesine bağlı Zigana Köyü sınırları içerisinde yer alan Zigana Dağı'nın Türkiye'nin en güzel coğrafyalarından biri olduğunu söyledi.

<http://www.gumushane.gov.tr/efsane-kayakci-muzaffer-demirhan-anisina-kayak-yarismasi-duzenlendi>

Şekil 6. Muzaffer Demirhan'ın Kayak öğretmenliği diploması
(<https://www.gumushaneolay.com/dunyanin-tanidigi-gumushaneli-kim-45g-p3.htm>)

Şekil 7. 3 Nisan 2015 Olay Gazetesi röportaj sayfasından haberler

Şekil 8. Kızı Mine Özer Muzaffer Demirhan'ın almış olduğu madalyalar ve ödülleri

Şekil 9. Gümüşhane Süleymaniye Mahallesi'nde Muzaffer Demirhan Adına Üst Geçiti

Türk kayak sporuna zengin örnek ve önül veren, 107 kez milli olan
4 olimpiyada (1948-1950-1950-1964) katılan Muzafer Demirel
oğlu ve kardeşiyle Zigan'da. 1968 Şubat

1948-56

V-VII. Kış Olimpiyat Oyunları

İSVİÇRE / SAINT MORITZ
İTALYA / CORTINA D'AMPEZZO

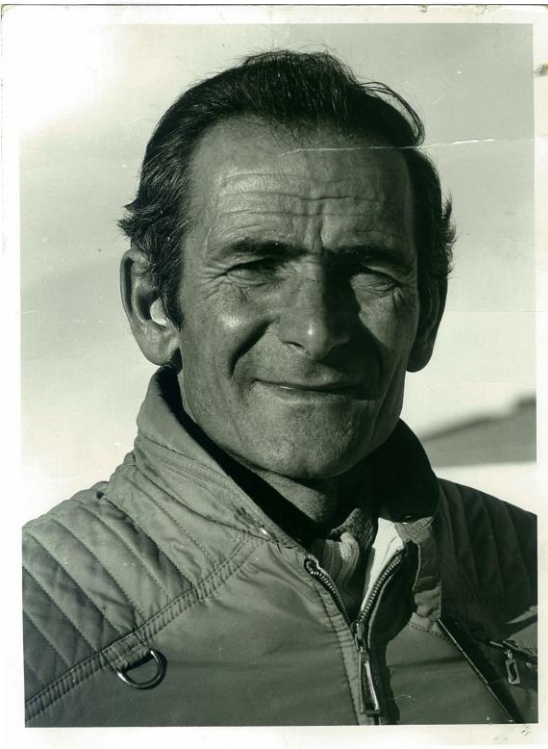
Kayakçılarımız ilk 100'de...

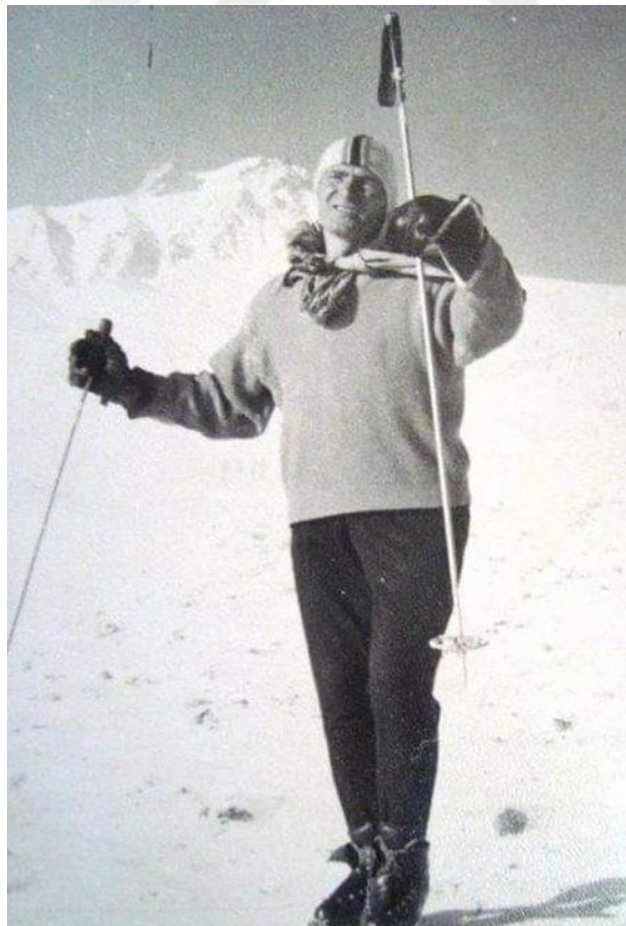
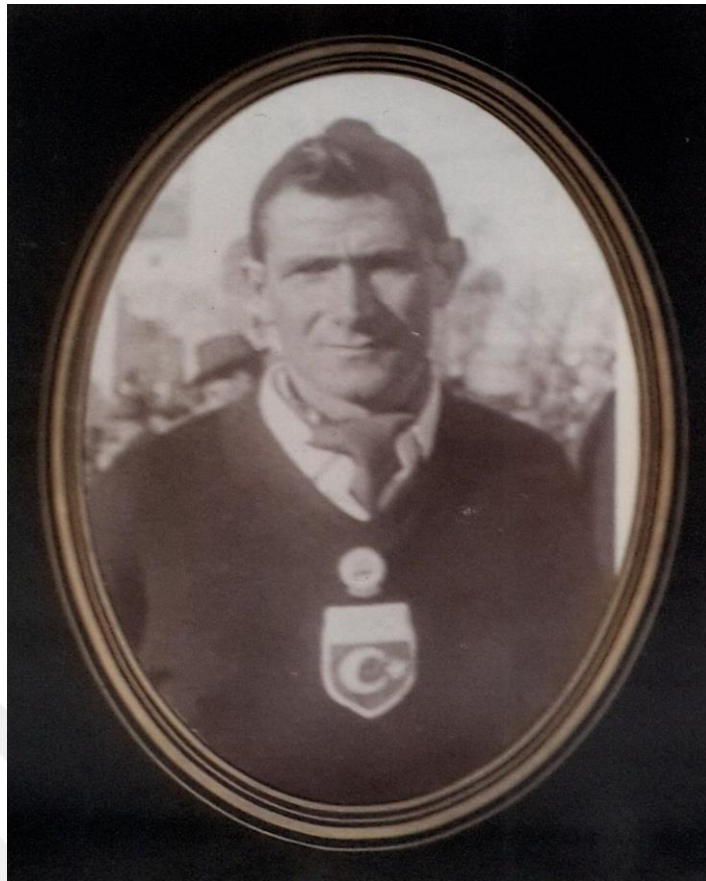
Büyük bir savaş atılan ve küresel barışın simgesi olmuş Olimpiyatlarla yeniden eski günlerine dönmeyi düşleyen tüm dünya ile birlikte, Garmisch Parten-Kirchen 1936'da elde edilen ve pek başarılı sayılmayacağımız sonuçların ardından Türk Olimpiyat dünyasının yeniden bir doğuşa ihtiyacı vardır. Başta İngiltere'nin başkenti Londra'da düzenlenmesi planlanan 1948 Kış Olimpiyat Oyunları, şehirde kış sporları merkezinin olmaması sebebiyle İsviçre'de düzenlenme kararı alınır, 26 ülke 1182 sporunun katılımıyla Saint Moritz 1948 gerçekleştirilir. Özellikle Garmisch Parten-Kirchen'deki sonuçların ardından Türkiye'den 6 sporcumuz ile Kış Olimpiyatları'na katılmamız eleştirilere yol açsa da bu kez Türk kayakçıların aldığı sonuçlar korkulduğu gibi olmaz. Olimpiyata tüm sporcularımız Avusturyalı Gustl Mayer antrenörlüğünde Alp Disiplini dalında katılırken, sporcularımız Ahmet Gray ve Kerami Sakarya sakatlıkları

nedeniyle yarışlarda varlık gösteremezler. Muzaffer Demirhan, Raşit Tolun, Dursun Bozkurt ve Osman Yüce 125 kayakçı arasında iniş ve slalom yarışmalarında ilk 100'e girmeyi başlar. 1956 yılında İtalyan Alpleri üzerinde Cortina d'Ampezzo kış sporları merkezinde düzenlenen Kış Olimpiyat Oyunları açılış töreninde bayrağımızı sporcumuz Osman Yüce taşır. 7. kez düzenlenen Kış Olimpiyat Oyunları'na, Asım Kurt başkanlığında Alp Disiplini dalında katılan Türk sporcu kadremizdeki isimler şöyle sıralanır: Muzaffer Demirhan, Osman Yüce, Mahmut Eroğlu, Zeki Şamlıoğlu, Argun Mücelldibi ve Cevdet Çakar. Slalom, Büyük Slalom ve İniş yarışmalarında boy gösteren Alp Disiplini sporcularımız 1956 Kış Olimpiyat Oyunları'nda mücadele eder. Muzaffer Demirhan Büyük Slalom'da 87 kayakçı arasında 49., İniş yarışında ise 47 kayakçı arasında 33. olur.

Kayakçılarımız yöneticileri Asım Kurt'la birlikte (1948 St. Moritz / İsviçre)

AVUSTURYA / INNSBRUCK, 1964
FRANSA / GRENOBLE, 1968

Kış Olimpiyatları Avusturya ve Fransa'da...

Avusturyalıların üstlendiği 1964 Kış Olimpiyat Oyunları'nda kayakçılarımız ülkemizi temsil etmeye devam eder. Açılış töreninde Osman Yüce bayrağımızı taşıyan isim olurken sporcumuzla beraber Muzaffer Demirhan, Zeki Şamiloğlu, Abdurrahman Küçük, Zeki Eryıldırım, Erdiñç Uğur, Bahattin Topal ve Lütfi Uğur Innsbruck 1964 Kış Olimpiyat Oyunları'nda Alp Disiplini dalında İniş ve Büyük Slalom yarışlarında boy gösteren sporcularımız olarak karşımıza çıkar. Innsbruck 1964 Kış Olimpiyat Oyunları'nda 84 sporcu arasından İnişte Muzaffer Demirhan 63., Osman Yüce 70., Zeki Şamiloğlu 71., Abdurrahman Küçük ise 72. olur. Büyük Slalom'da 96 kayakçı arasında Zeki Şamiloğlu 69., Osman Yüce 72., Muzaffer Demirhan

74., Abdurrahman Küçük ise 79. sırada yarışını tamamlar. 1968 yılında Fransa'nın Grenoble Kış Sporları Merkezi'nde düzenlenen 10. Kış Olimpiyat Oyunları'nda sporcularımız Alp Disiplini ve Kuzey Kombine spor dallarındaki antrenörleriyle birlikte yer alır. 10. Kış Olimpiyat Oyunları açılış töreninde bayrağımızı Alp Disiplini sporcumuz Özer Ateşçi taşır. Grenoble 1968 Kış Olimpiyatları'nda ülkemizi Rızvan Özbey, Şeref Çınar, Naci Öğün, Yaşar Ören, Özer Ateşçi, Zeki Eryıldırım, Mehmet Gökcan, Ahmet Kibıl, Bahattin Topal, Mehmet Yıldırım, Burhan Alankuş ve Mahmut Eroğlu temsil eder. Sporcularımızdan Rızvan Özbey, Şeref Çınar, Naci Öğün ve Yaşar Önen 4x10 km Bayrak Yarışında 15. olan ekibimizde yer alır.

ÖZGEÇMİŞ

Yasemin MELEKOĞLU ilk, orta okul ve liseyi Mersin’de tamamladı. 2018 yılında Gümüşhane üniversitesi spor yöneticiliği bölümünü 3.70 ortalama ile 2022 yılında bitirdi. Stajımı Gümüşhane Gençlik Spor il Müdürlüğünde başarılı bir şekilde tamamladı. İlave olarak İstanbul Üniversitesi Çocuk gelişimi lisans 2025 mezunudur.

